

DCIDOB 47. **La població i el desenvolupament.**

La població i el desenvolupaments.

LA POBLACIÓ I EL DESENVOLUPAMENT

Últimament, i arrel de la celebració el proper setembre de la Conferència Internacional sobre la Població i el Desenvolupament organitzada per l'ONU, s'ha tornat a parlar molt del creixement accelerat de la població mundial, dels efectes que té pel benestar social i per a la conservació del medi ambient i de les mesures que s'han de prendre, com les que van encaminades a destinar més recursos financers a la planificació familiar, per estabilitzar aquest fenomen. En aquest sentit, també s'han produït declaracions a favor, principalment des d'organitzacions especialitzades de l'ONU i no governamentals (ONG), i amb matisacions, com les del Vaticà, del fet de prendre aquestes mesures. Però, més enllà de la pura opinió i dels possibles posicionaments morals o ètics, existeix una realitat que és la que volem mostrar en aquest número de dCIDOB. Per fer-ho, s'ofereixen una sèrie de dades concretes, diverses interpretacions de les mateixes i algunes conclusions.

Així, iniciem el monogràfic amb un article que situa el tema central del mateix: la població i el desenvolupament, amb l'objectiu de situar el fenomen abans esmentat i analitzar-ne les seves causes i conseqüències, així com algunes de les possibles perspectives. A continuació també es fa referència al creixement de les migracions internacionals, en general, i de l'emigració del camp a la ciutat i la creació de les megaciutats en particular, produïdes la majoria de les vegades per la combinació entre la desigualtat i el creixement demogràfic. A la secció Dades s'ofereixen una sèrie de gràfics i quadres que mostren diferents aspectes de la població mundial: el seu nombre i evolució, la pobresa i la seva localització, l'edat i el sexe, la fecunditat, la planificació familiar i l'ús d'anticonceptius, la salut, etc.

També es destaquen algunes de les conclusions que s'extreuen d'estudis elaborats per organitzacions internacionals relacionades amb el tema poblacional, com la *Population Action International (PAI)* i el Fons de les Nacions Unides per a les Activitats en matèria de Població (FNUAP). Per exemple, segons el FNUAP les claus pel futur del nostre planeta són: desenvolupar els recursos humans i equilibrar la població i el consum, ja que el creixement desenfrenat de la població i del consum dels recursos pot conduir a una catàstrofe ecològica. Fins ara, els recursos «fixos» o «renovables» han estat ajustats per a satisfer la demanda. També s'han descobert noves reserves i tecnologies. Però l'explosió simultània de la població i del consum per persona podrien desbordar els mecanismes d'adaptació. L'informe apunta que, paradoxalment, l'amenaça podria venir dels recursos «renovables» o «il·limitats» com la terra, l'aigua i les espècies salvatges. D'altra banda, en tots els estudis es destaca el paper fonamental que té la dona tant en el tema del control de la natalitat com en la conservació del medi ambient i el desenvolupament sostenible. En aquest sentit, educar i sensibilitzar la dona passen a ser prioritats destacades en tots els programes i recomanacions.

Per acabar aquesta introducció del monogràfic sobre la població i el desenvolupament, només ens cal afegir que, malgrat els informes que s'elaborin, les reunions que se celebrin i les intencions que es manifestin, els canvis que es produeixin durant els propers 10 anys determinaran, a llarg termini, el futur de l'habitabilitat del nostre planeta. Per tant, és important conèixer la situació en la qual ens trobem i les mesures que es volen prendre per solucionar els problemes de cara al futur; en definitiva, per saber què podem o no aportar nosaltres, amb les nostres accions individuals o col·lectives.

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament.

Població i desenvolupament sostenible: Límits i opcions.
Tomás Jiménez Araya

POBLACIÓ I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE: LÍMITS I OPCIONS

Tomás Jiménez Araya*

Durant la segona meitat del present segle, el Món ha experimentat una profunda mutació, sense precedents en la història de la humanitat. Tant la població com l'activitat econòmica han crescut a ritmes exponencials. La població mundial s'ha més que duplicat, passant de **2.500** milions l'any **1950** a **5.400** milions el **1992**. El producte mundial brut, en termes reals, s'ha multiplicat per cinc durant el mateix període.

Una gran proporció del creixement de la població ha tingut lloc als països en desenvolupament, que tenen un total de 4.200 milions d'habitants. El revers d'aquest dualisme demogràfic és la gran disparitat existent en la utilització dels recursos, expressada en termes d'energia. La quarta part de la població mundial (1.200 milions), integrada pels països més industrialitzats, consumeix les tres quartes parts de l'energia primària disponible. Un nivell de consum d'energia per capita set vegades superior al dels països en desenvolupament.

És indubtable que la continuïtat d'aquest creixement demogràfic accelerat i l'extensió d'aquests alts nivells de consum energètic a tota la població mundial resulten ambientalment insostenibles. Els senyals d'alarma ja comencen a ser abrumadors. És a dir, els avenços requerits no es poden aconseguir amb 'mes del mateix', ni esperar que els resultats del creixement econòmic es vagin 'filtrant' al conjunt de la població mundial. L'evidència disponible de les passades dècades demostra tot el contrari, ja que el que en realitat s'ha produït és una ampliació de les disparitats socials entre grups de població i entre països.

Contemplant a escala històrica, aquesta fita demogràfica que ha permès arribar a la xifra dels 5.000 milions és un èxit indubtable de l'espècie humana, gràcies a la superació dels límits seculars imposats per les malalties i la mortalitat massives. Tot i això, el creixement accelerat de la població mundial està agreujant els desequilibris econòmics i socials, i genera importants riscos i incerteses pel conjunt de la biosfera.

Segons les darreres estimacions de les Nacions Unides, fins on es poden fer previsions fundades, la població

mundial seguirà creixent a un increment anual de 90 milions com a resultat de l'impuls acumulatiu, i assolirà fites successives de 6.000 i 7.000 milions d'habitants en els propers dos decennis. L'any 2025 la població mundial registrarà una xifra propera als 8.500 milions, incrementant-se en 3.000 milions d'habitants en el curs de poc més d'una generació. A més a més, la major part d'aquest creixement tindrà lloc a les regions menys desenvolupades, de forma que s'augmentaran les pressions demogràfiques sobre un hàbitat cada cop més fràgil.

No obstant, la continuïtat del creixement accelerat de la població mundial no és un procés inexorable. Per primera vegada en la història el Món es troba en condicions de dominar el seu destí demogràfic de forma efectiva, mitjançant la reducció dels factors limitatius i l'ampliació de les oportunitats d'elecció humana. Es disposa dels coneixements i dels mitjans per a prevenir gran part de les malalties i la mortalitat evitables i regular la fecunditat desitjada, amb la finalitat de facilitar l'adaptació de la població als recursos disponibles i reduir la inequitat social.

Malgrat les creixents disparitats internacionals en termes d'ingressos, en les darreres tres dècades s'ha assistit a importants avenços en matèria de salut, nutrició i educació en el conjunt del món en desenvolupament. En el termini de poc més d'una generació les taxes de mortalitat infantil s'han reduït a menys de la meitat i les taxes de desnutrició en un 30%; l'esperança de vida s'ha ampliat un terç; la proporció de nens i nenes matriculats a l'ensenyament primari s'ha incrementat de menys de la meitat a tres quartes parts del total de la població en edat escolar; la proporció de parelles que utilitzen

mètodes anticonceptius moderns ha passat d'un nivell inapreciable, pròxim al 10%, a més del 50%, i el nombre de fills per dona ha disminuït a totes les regions (de 6 a 3-4 fills), tret de l'Àfrica Subsahariana. A més, cal tenir en compte que els avenços aconseguits per molts països en la cobertura de les necessitats bàsiques de la població no han estat correlacionats necessàriament amb el nivell del producte i la renda nacional per càpita.

És evident que aquests èxits generals amaguen grans disparitats entre països, i dins dels països, a nivell comunitari, familiar i personal, incloses les diferències de gènere. La pobresa i la desigualtat segueixen àmpliament esteses, però els avenços aconseguits són indubtables. Existeix per tant un procés de doble sentit. D'una banda s'ha produït un distanciament creixent en termes de renda per càpita. D'una altra, la distància entre el món desenvolupat i el món en desenvolupament s'està reduint pel que fa als índexs de mortalitat infantil i d'esperança de vida. Com a conseqüència d'això, la major part de la població mundial té una vida més prolongada i millors nivells d'educació, però li manquen oportunitats per desenvolupar plenament la seva capacitat, mitjançant la participació en l'activitat productiva, política i social.

Desenvolupament humil sostenible

Després de diverses dècades de debat sobre els objectius del desenvolupament, sembla que finalment s'ha arribat a un consens sobre quelcom que resulta evident: el desenvolupament ha de ser humà i sostenible. Tal i com mostra repetidament l'experiència històrica, una de les coses més difícils de la vida és descobrir una veritat òbvia. Per això no hauria de sobtar que s'hagi trigat tant a advertir que els recursos humans són a la vegada el mitjà clau i la finalitat prioritària del desenvolupament.

El desenvolupament humà concedeix prioritat a la qualitat de vida de la població. El concepte de qualitat de vida és multidimensional, ja que incorporen només els bens que es consumeixen sinó també l'accés i la participació en una

PNUMA

Els impactes medioambientals més grans es produeixen en els països industrialitzats.

UNRISD

La major part del creixement demogràfic es concentra en els països en desenvolupament.

àmplia gamma d'activitats socials. És a dir, comprèn un conjunt de requisits (salut, educació, habitatge, treball, llibertats bàsiques, entre els més importants) que determinen la capacitat personal de participar en la vida social d'una forma digna. En aquest sentit, el desenvolupament humà significa tant el procés d'ampliació de la capacitat i les oportunitats de les persones com el nivell de benestar al qual s'ha arribat. Així doncs, combina dues dimensions inseparables. Una és la **formació** de la capacitat humana, com ara un millor estat de salut o un major nivell d'instrucció. L'altra és l'**oportunitat** per a utilitzar les capacitats adquirides en les diverses activitats econòmiques, polítiques i culturals.

Aquesta concepció del desenvolupament difereix essencialment dels enfocaments convencionals sobre creixement econòmic. El desenvolupament humà compagina la producció i distribució de béns i serveis i l'expansió i l'ús de les capacitats humanes. S'ocupa no només de la satisfacció de les necessitats bàsiques sinó també de la participació de la població en aquest procés. A més, el desenvolupament humà ha de ser sostenible, tant en termes ecològics com socials. És a dir, hi ha

límits biofísics al creixement de la població i la producció, i límits morals a la desigualtat entre l'opulència i la indigència. El fet que s'ultrapassin aquests límits comporta que, més tard o més d'hora, s'arribi a situacions de col·lapse ecològic i de caos social.

Ara bé, la profunditat i l'amplitud dels desequilibris demogràfics i econòmics mundials origina una marcada desigualtat en la distribució internacional d'oportunitats de desenvolupament. Una estratègia de desenvolupament sostenible haurà de tenir en compte la necessitat d'una major mobilitat internacional de tots els factors de producció. Estem en una economia global, però els mercats mundials estan lluny de ser perfectes. Davant d'una quasi absoluta mobilitat (de vegades volatilitat) financera del capital, les barreres proteccionistes distorsionen greument els fluxos de les mercaderies, tecnologies i serveis, i els creixents controls migratoris presenten grans obstacles a la mobilitat de la força del treball.

Pels volts de l'any 2000 hi haurà a les regions menys desenvolupades 2.600 milions de persones menors de 25 anys, més del 40% del total previst per la població mundial en aquesta data. Si aquestes noves generacions no

aconsegueixen millorar les seves condicions de vida a través d'un accés més gran dels seus països als mercats internacionals, s'accentuarà considerablement l'impuls a emigrar per trobar millors oportunitats. L'accelerat creixement de la població en les darreres dècades agreuja les perspectives de treball als països subdesenvolupats, especialment pels joves que s'incorporen a la força de treball. Segons estimacions de l'Organització Internacional del Treball (OIT), durant la dècada de 1990 entraran anualment en edat laboral 35 milions de joves en el conjunt dels països en desenvolupament.

Fins ara, el consens general sobre l'estratègia de desenvolupament humà sostenible s'ha traduït en propostes i declaracions en les últimes cimeres mundials. És evident que, donada la magnitud i els problemes acumulats, no s'avançarà simplement amb la signatura de compromisos, per solemnes i nombrosos que aquests siguin. Els canvis reals aconseguits són encara molt insuficients. Mentre l'acció política es mou a ritme d'un cargol, el creixement de la població, l'extensió de la pobresa i el deteriorament del Medi Ambient es continuen agreujant a una velocitat galopant. Per aquest motiu

existeix el perill que el **desenvolupament humà sostenible** esdevingui més una moda conceptual o una consigna que no pas una pràctica política. Perquè això no succeeixi cal que aquesta nova estratègia de desenvolupament —en realitat l'única que és viable— sigui percebuda com una causa comuna a tot el Món i que estigui recolzada per una gran mobilització social, amb la finalitat que els compromisos polítics s'acompleixin i que es pugui avançar en un front el més ampli possible. La responsabilitat principal és dels governs, que hauran d'adoptar les decisions i assignar els recursos fonamentals, però la societat civil té també una funció primordial. Tots els agents socials (empresaris, sindicats, organitzacions no governamentals, mitjans de comunicació) han d'assumir les seves pròpies responsabilitats.

El Món es troba en una cruïllada. El camí a seguir no depèn tant de límits naturals com d'opcions humanes. Les alternatives estan obertes. Una via condueix a la desacceleració del creixement demogràfic, a la correcció dels desequilibris entre població i recursos, a l'erradicació de la pobresa i la protecció del Medi Ambient. L'altra via porta, per inèrcia, mitjançant la prolongació del procés seguit en les darreres dècades, a creixents desequilibris econòmics i socials, a pressions demogràfiques i ambientals insostenibles i, en

definitiva, a una més gran pobresa i inseguretat mundials. Només cal imaginar que si es mantingués el ritme de creixement actual, la població tornaria a doblar-se en uns 40 anys com a molt, arribant a la xifra de 10.000 milions l'any 2030.

Per suposat, la disminució del creixement de la població mundial no resoldrà per ella mateixa els enormes desequilibris internacionals de tot tipus, però reduirà considerablement la magnitud d'importants obstacles i ampliarà en gran mesura el marge de maniobra per actuar. Qualsevulles que siguin les causes dels desequilibris, aquests s'agreuaran si no es posa fre al creixement demogràfic accelerat. Tots els supòsits de 'sustentabilitat' (producció, consum, tecnologia) inclouen com a requisit indispensable l'estabilització de la població, ja que en cas contrari els èxits aconseguits en d'altres àrees acabaran per desaparèixer. Els límits d'escala pressuposen finalment unes dimensions estables de la població humana.

Les opcions en favor d'un desenvolupament humà sostenible han de ser el fruit d'una acció concertada entre els països que tenen més capacitat i oportunitats d'elecció i els que en tenen menys. Cal que a les regions desenvolupades s'adoptin canvis en els patrons de producció i de consum, mitjançant la innovació de tecnologies menys in-

tensives en capital i menys contaminants, basades en la utilització d'energies renovables. Això afavoriria la creació de llocs de treball i reduiria els impactes ambientals. Als països en desenvolupament, la reducció del creixement de la població ha d'anar acompanyada d'una erradicació de la pobresa massiva. Tots dos èxits permetrien disminuir en gran mesura les pressions sobre els ecosistemes.

Cap de les qüestions estratègiques de l'agenda política internacional no combina de forma tan clara el que és **important** i el que és **urgent** com la necessitat d'alliberar més de mil milions de persones atrapades al cercle viciós de la misèria. No només perquè això permetria eliminar un gran factor d'inequitat humana, sinó també pels seus efectes sinèrgics positius sobre d'altres objectius bàsics, com ara la desacceleració del creixement demogràfic i la protecció del Medi Ambient.

En síntesi, es tractaria d'assegurar la cobertura d'alimentació adequada, aigua potable, sistemes eficaços de sanejament, atenció primària de salut, planificació de la família i educació bàsica pel conjunt de la població pobre, impulsant d'aquesta forma un **cercle virtuós** que li permetés d'accedir als beneficis d'un desenvolupament humà sostenible.

* Consultor del Fons de les Nacions Unides per a les Activitats en matèria de Població (FNUAP).

CURSOS ESPECIALITZATS DE RELACIONS INTERNACIONALS · 1993-94 Fundació CIDOB

1. *Les estructures tribals pre-colonials al Marroc berber, 1860 - 1933:
Una reconstrucció etnogràfica des de la perspectiva històrica.*

Professor: David M. Hart, antropòleg social.

Dies: 11 i 12 de maig.

Horari: 18.30 h. a 20.30 h.

Preu: 2.000 pts.

2. *Drets Humans i Cooperació. La perspectiva de la CE.*

Professor: Josep Verde Aldea, vice-president del Parlament Europeu.

Dies: 16 i 17 de maig.

Horari: 19. h. a 20.30 h.

Preu: 2.000 pts.

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament.

Conferencia internacional sobre la població i el desenvolupament (CIPD).

CONFERÈNCIA INTERNACIONAL SOBRE LA POBLACIÓ I EL DESENVOLUPAMENT (CIPD)

(El Caire, 5-13 de setembre del 1994)

La població, el desenvolupament sostingut i el desenvolupament sostenible

El Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECOSOC) ha convocat la cinquena Conferència Internacional sobre la Població i el Desenvolupament, que se celebrarà al Caire entre el 5 i el 13 de setembre del 1994. A la trobada s'hi analitzarà la forma de fer front al continu creixement de la població al Món i la incidència que aquest té sobre el medi ambient i sobre el desenvolupament dels països. També s'estudiaran les diferents causes que originen les migracions, fent una especial referència a la necessitat de millorar els programes de planificació familiar.

L'objectiu de la CIPD és arribar a un nou consens internacional sobre el fet que les qüestions de població han d'estar en el centre de totes les activitats relatives a l'economia, la societat, les polítiques i el medi ambient.

La del Caire serà la cinquena conferència sobre població organitzada per l'ONU. Les dues primeres, celebrades a Roma (1954) i a Belgrad (1965), van ser bàsicament trobades tècniques. En canvi, les de Bucarest (1974) i Ciutat de Mèxic (1984) foren encontres intergovernamentals que van fixar objectius i recomanacions en temes de població. De fet, és amb aquestes dues darreres trobades amb les quals s'establirà continuïtat la del 1994.

A Egipte es revisarà el Pla d'Acció sobre Població Mundial, adoptat a la Conferència de Bucarest, es debatran noves formes d'actuació per portar endavant el Pla i s'adoptaran propostes pels propers 10 anys. També s'analitzarà la forma de conscienciar la gent, els governs i els mitjans de comunicació sobre els problemes de població, i es buscaran noves fonts de finançament pels projectes. La conferència reunirà funcionaris encarregats d'adoptar decisions i dirigents polítics procedents de tots els països i regions del Món, en representació dels governs i de tots els sectors de la societat.

La Dra. Nafis Sadik, Secretària General de la Conferència, en un missatge adreçat a la comunitat internacional, va presentar la trobada com una resposta a la necessitat de portar endavant accions per aturar el ràpid increment de la població i el que això comporta de degradació ambiental i d'augment de la pobresa a determinades àrees del planeta. Per Sadik, cal aturar el continu i descontrolat creixement de les taxes demogràfiques si es vol trobar una solució a les altres dues problemàtiques.

Durant els 10 anys que han passat des de la darrera conferència mundial sobre el tema, celebrada a la Ciutat de Mèxic el 1984, algunes coses han canviat, tot i que el problema bàsic continua sent el mateix. Segons dades de l'ECOSOC, es pot considerar que dins dels plans de desenvolupament econòmic dels Països en Vies de Desenvolupament (PVD) ja s'hi han introduït de forma pràcticament universal polítiques de planificació familiar. Tot i això, l'increment de les taxes demogràfiques és un dels elements que està contribuint més al considerable augment dels processos migratoris.

Dues resolucions que porten al Caire

La decisió d'organitzar la conferència l'any 1994 va ser presa per les Nacions Unides en resposta a dues resolucions de l'ECOSOC. La primera fou la 1989/91, en la qual s'hi feia una crida a «una trobada internacional sobre població, que reunís experts en el tema i autoritats polítiques d'arreu del Món, oberta, per tant, als Estats com a plens participants, a les agències especialitzades i a d'altres organitzacions rellevants».

La segona resolució fou la 1991/93, ja sota el títol de «Conferèn-

cia Internacional sobre la Població i el Desenvolupament». En aquesta s'hi establiren els objectius i els temes a tractar, que es van agrupar en sis blocs, cada un dels quals va comptar amb una trobada d'experts:

1. Els vincles entre les qüestions de població, del medi ambient i del desenvolupament. Trobada a Nova York (EUA), els dies 20-24 de gener del 1992.

2. Polítiques i programes de població i mobilització dels recursos per als països en vies de desenvolupament. Trobada al Caire (Egipte), els dies 12-16 d'abril del 1992.

3. Paper i condició de la dona, i la seva relació amb la dinàmica de la població. En aquest tema s'inclou la maternitat en l'adolescència, la salut maternal/infantil, l'educació i el treball. Trobada a Gabarone (Botswana), els dies 22-26 de juny del 1992.

4. Programes de planificació familiar, salut i benestar familiar. Trobada a Bangalore (Índia), els dies 26-30 d'octubre del 1992.

5. Creixement de la població i canvis demogràfics, entre ells l'envelliment i la diversitat regional d'aquests canvis. Trobada a París (França), els dies 16-20 de novembre de 1992.

6. Migració interna i internacional i altres canvis en la distribució de la població. Trobada a Santa Cruz (Bolívia), els dies 18-22 de gener del 1993.

Reunions preparatòries

Els preparatius per a la CIPD s'han anat realitzant sota la coordinació d'un Comitè Preparatori (PrepCom) integrat per representants de tots els països.

El PrepCom ha celebrat tres períodes de sessions, al març del 1991, al maig del 1993 i a l'abril del 1994, amb la finalitat d'arribar al Caire amb una base de debat ja realitzada. A les reunions hi han assistit delegats de 154 països, a més de centenars de representants d'ONGD.

D'altra banda, s'han celebrat 5 conferències preparatòries regionals:

1. Conferència sobre la Població a l'Àsia i al Pacífic.

Denpasar (Indonèsia), 19-27 d'agost del 1992.

Tema: «Població i desenvolupament sostenible».

2. Conferència Africana de Població.

Dakar (Senegal), 7-12 de desembre del 1992.

Tema: «Població, família i desenvolupament sostenible».

3. Conferència Europea de Població (inclou Amèrica del Nord).

Ginebra (Suïssa), 23-26 de març del 1993.

Temes: «Migracions internacionals, família, salut, creixement de la població i estructura d'edat i cooperació internacional en matèria de població».

4. Conferència Àrab de Població.

Amman (Jordània), 4-8 d'abril del 1993.

Temes: «Migracions internes i internacionals; planificació familiar i salut; població, medi ambient i desenvolupament; dona i desenvolupament».

5. Conferència Regional per al Desenvolupament i la Població a l'Amèrica Llatina i al Carib.

Mèxic D.F. (Mèxic), 29 d'abril-4 de maig del 1993.

Temes: «Creixement de la població; població, desenvolupament i medi ambient; dona i dinàmiques poblacionals; planificació familiar i migracions internacionals».

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament

Camp i ciutat, una interdependència econòmica i de població.
Prócoro Hernández

CAMP I CIUTAT, UNA INTERDEPENDÈNCIA ECONÒMICA I DE POBLACIÓ

Prócoro Hernández *

En l'anàlisi de l'evolució de la població mundial al camp i al món urbà és fonamental comparar el seu creixement en els dos àmbits, ja que l'economia d'un país depèn en gran part de l'equilibri o desequilibri de la seva distribució de població i dels seus recursos. La població mundial ha crescut ràpidament en la majoria de països, sobretot a les àrees urbanes. La població urbana mundial ha registrat un creixement accelerat. En el període **1950-1980** aquesta població va passar de **300** milions a **1.800** milions; hom calcula que a finals de segle la població urbana mundial superarà la rural. L'aportació de riquesa als sectors és desigual, en destacar l'àmbit urbà. Segons el Banc Mundial, el **50%** del PIB dels Països en Vies de Desenvolupament (PVD) prové del sector urbà. Camp i ciutat formen part, per la seva interdependència econòmica i de població, d'un mateix fet social. Però la problemàtica entre els països desenvolupats i els PVD és, en aquest àmbit, diferent. Analitzarem especialment aquests segons.

En els PVD el canvi de l'agricultura de subsistència a una altra caracteritzada cada vegada més pels productes d'exportació ha provocat una gran transformació en la forma de vida dels camperols, la producció dels quals en molts casos ha esdevingut deficitària. Un altre factor de canvi ha estat la concentració de la terra i la seva corresponent reducció, llevat dels països que han fet la reforma agrària. D'aquí van sorgir els minifundis i els latifundis, aquests darrers encara existents a molts països. Davant d'aquesta nova situació de precarietat, un gran nombre de camperols ha emigrat a les ciutats o a d'altres zones rurals amb un millor nivell de vida. La creació d'una dependència econòmica del camp respecte a la ciutat no només es produeix pel que fa als productes manufacturats, sinó també pels mateixos productes del camp, que sovint s'acumulen als grans mercats de les àrees urbanes. Els responsables del govern de molts d'aquests PVD han postergat una política de desenvolupament econòmic en l'agricultura.

Migracions rurals i ciutat

Per analitzar el procés migratori es requereix conèixer el context general de transformació de l'estructura socioeconòmica del país estudiat. Les migracions a les zones urbanes originàries del camp representen encara el 60% del creixement urbà al món en

vies de desenvolupament. En alguns països el fenomen és tan remarcable que hi ha un dèficit de població activa a les zones rurals, fet social que té repercussions negatives en la producció agrícola. Malgrat tot, cal dir que en els PVD econòmicament més endarrerits el creixement de la població rural continua, sobretot a l'Àfrica (2% anual) i en algunes zones de l'Àsia (1,4% anual). En aquests casos el moviment de població entre zones rurals encara és més gran que l'enregistrat entre el camp i les zones urbanes.

Encara que hom sap, sobretot des del punt de vista demogràfic, que els fluxos migratoris camp-ciutat tenen molt a veure amb els processos macroeconòmics, no cal descartar d'altres causes, com el seu context social i cultural immediats i, fins i tot, el psicològic.

Segons els especialistes, les migracions camp-ciutat tenen lloc per factors d'expulsió a les zones rurals i per factors d'atracció a les àrees urbanes. Així doncs, els dos tipus de factors determinen, en diversos graus, aquestes migracions. Els d'expulsió són, més aviat, els més esmentats per a explicar les migracions del camp a la ciutat. En aquest tipus de factors s'esmenten aspectes com la pressió demogràfica (superfície per home ocupat), productivitat (productes per home ocupat), el creixement natural de la població, la tecno-

logia i el grau de marginació rural. En els d'atracció de la població rural es tenen presents certes característiques considerades de benestar a les ciutats, tals com ingressos, educació, treball, transport i comunicació, habitatge, etc. És conegut que les migracions rurals dels països desenvolupats se solen explicar més pels d'atracció, encara que probablement ja han perdut força.

El món urbà és un dels aspectes més importants que caracteritzen la societat moderna.

En l'Antiguitat el nombre d'habitants de les ciutats ja va ser força important: Babilònia comptava amb més de 300.000 habitants i la Roma dels cèsars va arribar al milió i mig. En una etapa posterior, al Nou Continent, Tenochtitlan -la capital actual de Mèxic- tenia aleshores, segons els especialistes, entre 100.000 i 300.000 habitants; tot sembla indicar que la Ciutat de Mèxic sempre ha tingut aquesta megalomania urbana. Al final de l'Edat Mitjana es porten a terme els processos de renovació i transformació de les ciutats, que s'acceleraran notablement a partir del segle XVI. A finals del XVII, Londres i, sobretot, París eren centres urbans amb una política explícita de renovació i desenvolupament.

La revolució industrial marcarà definitivament el gran desenvolupament de les ciutats. Durant un llarg temps seran, i encara ho són en molts casos, el subproducte de les implantacions fabrils, que es localitzen sovint en les proximitats de les fonts d'energia o matèries primeres.

A la primera meitat del segle XX el ritme d'urbanització va augmentar cinc vegades més que el creixement de la seva població, arran de la intensificació de la industrialització i la necessitat de creació de tota una infraestructura urbana de suport per a aquesta activitat. Durant els primers anys de la segona meitat es va accentuar més aquesta urbanització. En aquest procés intervé el fenomen de les migracions del camp a la ciutat, la qual va necessitar durant un llarg període mà d'obra

suplementària per a l'expansió de la seva economia. El 1950 encara el 83% de la població mundial vivia a les zones rurals; el 1975 hi residia el 75%. La desruralització dels països desenvolupats té com a causes principals l'atractiu dels salaris industrials i la mecanització del sector agrícola, fet que redueix el nombre de llocs de treball.

Segons dades del FNUAP, el 1992 la població urbana a l'Amèrica Llatina és del 72% del total de la població. A l'Àsia aquest sector representa aproximadament un mica més del 30%. Des d'ara fins a finals de segle, segons l'OCDE, al voltant de 600 milions d'habitants s'afegiran a les ciutats dels PVD, a conseqüència del creixement de la població de les mateixes ciutats i de les migracions. L'Àfrica registra el creixement urbà més accelerat: el 16% de la seva població era urbana el 1970 i, segons les Nacions Unides, a finals del 2000 serà el 30%. Un dels exemples més il·lustratius és el cas de Nairobi, capital de Kenya, la qual va créixer el 600% entre els anys 1950 i 1979. Es preveu, de manera global, que des d'ara fins a finals de segle el 45% d'habitants dels PVD visqui en zones urbanes.

El ràpid creixement urbà als PVD deriva de l'èxode rural i de l'increment de la seva pròpia població. Aquesta situació és preocupant ja que les ciutats tenen greus problemes per a absorbir poblacions en creixement continu.

Actualment, un terç de la població urbana del Món viu en ciutats de més d'un milió d'habitants. El quadre següent ens mostra el creixement urbà d'alguns països als diferents continents. (Veieu quadre 1.)

Hi remarquem un increment de població urbana més accentuat en els PVD que en els desenvolupats.

Als PVD s'ha intentat reproduir les formes de vida urbana de les metròpolis occidentals sense tenir present, en el seu context, les necessitats específiques d'aquestes societats, i no només l'àmbit econòmic. La solució dels problemes urbans no pot venir sense concebre una funcionalitat d'acord als propis valors culturals, paisatge i aspectes ambientals.

Les megaciutats

Un dels aspectes que cal subratllar és el naixement de les megaciutats, actualment més concentrades als PVD. El 1950, de les deu zones urbanes més grans del Món, 7 pertanyien als països desenvolupats, i cap d'aquestes ciutats tenia més de 15 milions d'habitants. En canvi, cap al 2000, de 20 megaciutats 17 estaran en els PVD, i ja amb una població superior als 15 milions. El 30% de la població urbana de l'Argentina,

(Continua a la pàgina 12)

Quadre 1

Creixement de la població urbana, 1990 - 2000					
	1990		2000		1990-2000 Creixement milions
	Població urbana milions	Població urbana/ població total %	Població urbana milions	Població urbana/ població total %	
	Món	2.282,4	43	2.962,1	
Països en desenvolupament	1.401,4	34	1.993,7	40	592,3
Àfrica	205,4	32	322,1	38	116,6
Algèria	12,9	52	19,5	60	6,6
Costa d'Ivori	4,9	40	8,0	47	3,1
Egipte	23,0	44	30,0	46	7,0
Kenya	5,7	24	11,1	32	5,4
Nigèria	38,2	35	63,9	43	25,7
Zaire	10,5	28	15,8	31	5,3
Amèrica Llatina	315,5	72	400,6	77	71,1
Bolívia	3,7	51	5,2	58	1,5
Brasil	112,1	75	140,8	82	28,7
Mèxic	61,3	73	79,7	78	18,4
Perú	15,0	70	19,6	75	4,6
Àsia	974,3	31	1.370,0	37	395,7
Bangladesh	18,7	16	33,1	23	14,4
Xina	302,2	26	451,7	35	149,5
Índia	216,1	26	290,9	29	74,8
Indonèsia	53,1	29	79,5	37	26,4
Pakistan	37,8	32	58,6	38	20,8
Filipines	26,7	43	37,2	49	10,5
Tailàndia	12,1	22	17,7	29	5,6
Països desenvolupats	880,9	73	968,4	76	87,5
Austràlia	14,6	85	16,8	86	2,2
EUA	188,1	75	213,3	78	25,2
Europa	373,4	73	401,4	77	28,0
Japó	95,3	77	101,1	79	5,8

Font: World Urbanisation Prospects 1992, Nacions Unides, Nova York 1993

Les 20 aglomeracions urbanes més grans del Món, ordenades segons la seva població en milions d'habitants, 1990-2000

Quadres 2 i 3

1990			
Rang	Aglomeració	País	Població (milions)
1	Mèxic D.F.	Mèxic	20,2
2	Tòquio	Japó	18,1
3	São Paulo	Brasil	17,4
4	Nova York	EUA	16,2
5	Xangai	Xina	13,4
6	Los Angeles	EUA	11,9
7	Calcuta	Índia	11,8
8	Buenos Aires	Argentina	11,5
9	Bombai	Índia	11,2
10	Seül	R. Corea	11,0
11	Beijing	Xina	10,8
12	Rio de Janeiro	Brasil	10,7
13	Tianjin	Xina	9,4
14	Jakarta	Indonèsia	9,3
15	El Caire	Egipte	9,0
16	Moscú	URSS	8,8
17	Delhi	Índia	8,8
18	Osaka	Japó	8,5
19	París	França	8,5
20	Metro Manila	Filipines	8,5

2000			
Rang	Aglomeració	País	Població (milions)
1	Mèxic D.F.	Mèxic	25,6
2	São Paulo	Brasil	22,1
3	Tòquio	Japó	19,0
4	Xangai	Xina	17,0
5	Nova York	EUA	16,8
6	Cacuta	Índia	15,7
7	Bombai	Índia	15,4
8	Beijing	Xina	14,0
9	Los Angeles	EUA	13,9
10	Jakarta	Indonèsia	13,7
11	Delhi	Índia	13,2
12	Buenos Aires	Argentina	12,9
13	Lagos	Nigèria	12,9
14	Tianjin	Xina	12,7
15	Seül	R. Corea	12,7
16	Rio de Janeiro	Brasil	12,5
17	Dacca	Bangladesh	12,2
18	El Caire	Egipte	11,8
19	Metro Manila	Filipines	11,8
20	Karachi	Pakistan	11,7

Font: Estado de la Población Mundial 1993, FNUAP.

l'immigrant irregular resulta ben preocupant. També es fa difícil reivindicar uns drets laborals bàsics que no són respectats ni pels propis ciutadans de molts països.

La utilització política dels immigrants i la seva desprotecció jurídica i humana es fan encara més escandaloses i contradictòries quan es valora el seu gran potencial econòmic. Per part dels països d'origen aquest potencial pot ser menyspreat mentre es manté, i només és degudament reconegut quan, per un fet o per un altre, trontolla o decau. El sacrifici i l'explotació que pateixen milions d'immigrants edificuen prosperitats insospitades i anivellen economies en fallida. Malauradament d'això és acceptat de manera oberta i es perden uns mitjans equilibradors i de canvi.

Les remeses de divises dels immigrants als seus països d'origen suposen una quantitat superior als ajuts oficials al desenvolupament. Molt difícils, efectivament, de quantificar i encara més de reconduir econòmicament cap al desenvolupament, i no cap al consum immediat, aquestes divises van adquirint una dimensió que convindria estudiar: és un poder en mans dels més desfavorits dels països més desfavorits. Qualsevol alternativa que permetés desplaçar aquesta capacitat des del consum cap al desenvolupament, mantenint-lo en les mateixes mans actuals, seria una eina de canvi. Es podrien modificar, en bona mesura, les vies del subdesenvolupament d'alguns països amb gran proporció d'emigrants i podria sorgir un sector de població em-

prenedor i actiu, encara que pobre, però que té a les seves mans un potencial de canvi, que controla una bona part del sector exterior dels seus països.

Moltes vegades, i darrerament més sovint, es parla de la cooperació internacional al desenvolupament com a via per a prevenir o frenar la immigració. De fet, es vol ignorar el que diu l'experiència dels EUA al Carib: una major cooperació provoca, almenys al començament, una mes gran immigració i, en definitiva, una major dependència.

Si no som capaços d'alterar les condicions que provoquen els desequilibris internacionals, origen de les grans migracions, sí que hauríem de ser-ho per a utilitzar, si més no, els mitjans que tenim a les nostres mans.

Portats pel component econòmic, no podem deixar de banda la incidència que les migracions tenen en els terrenys social i cultural. Aquests moviments poblacionals han estat de sempre un vehicle d'intercanvi i progrés, temut sobretot des del poder, pel vessant de canvi i d'alteració que comporten. Actualment, per les migracions es fa palesa la unitat de l'espècie humana i, al mateix temps, la diversitat de cultures i religions. També la multiplicitat i plasticitat de les respostes que l'home és capaç de donar i, per tant, la seva capacitat adaptativa com a ésser viu. Posar fre al fenomen migratori suposa intentar frenar el curs mateix del desenvolupament social. Donar via lliure a aquest intercanvi, a la interrelació, al coneixement mutu, és obrir també les portes a unes relacions més pacífiques i solidaries.

Conclusions

Ja per acabar, cal destacar que si bé les migracions han estat una constant històrica, la seva dimensió planetària actual provoca unes conseqüències i obre unes perspectives que s'han d'afrontar a nivell global, oblidant els tractaments particulars de cada Estat, per a atorgar-li el marc internacional que tenen. Cada dia es fa, per tant, més imprescindible la creació d'un organisme internacional amb un reconeixement efectiu i capacitat executiva -com un homòleg de l'ACNUR- per a regular les migracions internacionals; per a protegir i assistir els immigrants, per a assessorar els Estats d'origen i els receptors d'immigrants. Els problemes de 100 milions de persones són la prova d'aquesta necessitat.

Més a prop d'aquest organisme hi ha un cabdal de desenvolupament en mans dels propis immigrants, en mans del propi Sud, del qual podrien sorgir canvis, contribuint si més no a intentar alterar els desequilibris actuals.

Seguint baixant del nivell polític intergovernamental, i de l'econòmic, finalment ens trobem en l'esfera més individual i immediata, tot considerant les migracions com una via d'acostament entre les persones i d'estrènyer els lligams entre els pobles.

Departament de Migracions de la Fundació CIDOB i director d'ACSAR (Associació Catalana de Solidaritat i Ajut al Refugiat).

(Continuació de la pàgina 9)

Bangladesh, Egipte, Filipines, Mèxic, Perú, República de Corea i Tailàndia esta concentrada en les seves capitals.

En els quadres 2 i 3 observem el creixement i l'evolució de la població a les vint ciutats més grans del Món.

Hom sap que als PVD de fort creixement demogràfic les zones urbanes registren un augment de població del 6,1% anual; en els de creixement més lent és del 3,6% anual. La gran i accelerada concentració urbana als PVD no ha anat acompanyada d'una infraestructura adequada de serveis.

La pobresa rural, i també la semirural dels pobles petits, en els PVD genera una gran quantitat de migrants cap a les ciutats. Nombrosos especialistes en el tema afirmen que una majoria dels migrants a les zones urbanes de gran concentració de població provenen de les àrees més pobres d'aquests països. Generalment van a viure als barris més deteriorats de les megaciutats, o fins i

tot ells mateixos creen els seus barris, en ocupar de manera espontània indrets il·legals; així, grans nuclis de població urbana es caracteritzen per una extrema pobresa. Les noves zones urbanes originades per aquesta gent són tan extenses a les megaciutats de l'Amèrica Llatina que les anomenen <ciutats perdudes>. Generalment han d'afrontar greus problemes d'aigua, de drenatges, d'infraestructures sanitàries, escoles, etc.

Les zones marginades tenen grans mancances. El seu habitatge és molt reduït, sovint constituït per una o dues habitacions, on viuen una o més famílies amb molts fills. Aquests barris no sempre tenen llum elèctrica, el transport públic és molt deficient i constitueixen les zones més insalubres. Un dels fets més preocupants és que aquests suburbis tenen l'índex més alt d'atur de les megaciutats. El Banc Mundial calcula que cap al 2000 el nombre de llars urbanes en condicions de pobresa es duplicarà

respecte l'any 1975: de 33,5 milions de persones a 74,3 milions.

Malgrat que les megaciutats concentren una gran part dels recursos econòmics dels PVD tanmateix no han sabut resoldre els seus greus problemes urbans per manca d'un control del seu creixement desmesurat. El fre a aquesta situació causada en gran part per l'intens flux migratori del camp, només és possible amb un desenvolupament econòmic diversificat, sistema que genera més treball, de les zones pobres d'un país sempre reforçat per una bona formació humana dels seus valors culturals. La dependència del camp respecte de la ciutat és cada vegada més important en els PVD, ja que aquest primer sector, desprovisat, sovint, de tota indústria, té una gran dependència del primer. Tanmateix, no cal oblidar que la ciutat també la té del camp a través de la producció alimentària, de les matèries primeres i de la seva força de treball.

* Sociòleg i escriptor mexicà.

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament.

Les migracions internacionals.
Antoni M. Lluch.

POBLACIÓ - MIGRACIONS

LES MIGRACIONS INTERNACIONALS

Antoni M. Lluch*

En parlar de població i del creixement demogràfic, un dels aspectes que aviat es plantegen és el de les migracions. Les grans migracions, tant pel volum de la població afectada com per la distància recorreguda, no són una novetat històrica, però sí que s'han accelerat i incrementat des de finals del segle XIX, abastant actualment diferents llocs del planeta.

El gran progrés en els mitjans de comunicació -qualsevol notícia, qualsevol anunci, qualsevol estil de vida pot ser transmès d'un extrem a l'altre del Món en qüestió de segons- i l'avenç en els transports han estat els factors que han facilitat els processos migratoris actuals.

Les migracions i el medi ambient són exemples que mostren la interrelació d'uns països amb uns altres, la importància de les relacions internacionals. Això ens fa comprendre que no té sentit parlar en termes de comunitats aïllades ja que, volguem-ho o no, ens afecta tot allò que passa arreu del Món.

Algunes dades

Segons dades recents, en el Món hi ha al voltant de 100 milions d'immigrants, a part d'uns 20 milions de refugiats. Aquest nombre no ha parat de créixer en els darrers anys.

Hi ha cinc grans àrees d'immigració:

1. Estats Units d'Amèrica i Canadà: ja fa més de cent anys que es mantenen, amb alts i baixos, com les zones més importants en nombre d'immigrants. També porten a terme amb continuïtat polítiques migratòries i models propis d'integració. Aquests països atrauen avui en dia immigrants procedents de Mèxic i Centramèrica, de l'Europa Oriental i, en menor mesura, de l'Extrem Orient.

2. Europa Occidental: Europa adopta polítiques migratòries o de tolerància de la immigració des de finals de la Segona Guerra Mundial. Però no serien tant polítiques actives d'immigració, afavorint-la com en certs períodes a Amèrica del Nord, sinó més preventives o de control de fluxos migratoris no desitjats, sobretot des de la crisi del petroli de 1973. Aquesta política s'ha anat accentuant durant els darrers anys. Als anys 80 l'Europa del sud (Portugal, Espanya, Itàlia i Grècia) s'incorpora al bloc de països destí dels immigrants.

El volum actual d'immigració a la Unió Europea (UE), que té 8 milions de ciutadans extracomunitaris, no correspon al d'un gran pol migratori. Però el que sí que és molt destacable és la pressió immigratòria que s'observa i

que pot anar en augment en els propers decennis. No en va, la Conca del Mediterrani registra el contrast demogràfic més gran del Món. Mentre a la ribera nord la població és estacionària, poques milles mar enllà, al sud, la població està en ple creixement demogràfic. Aquesta situació no és paradoxal, ni sorprenent, ni il·limitada, sinó que reproduceix la corva demogràfica europea de començaments de segle, la que obligà a les grans migracions europees cap a Amèrica.

Europa, principalment la del sud, viu una situació immigratòria especialment viva i dinàmica amb un gran potencial, amb previsions i conseqüències difícils de precisar més enllà de les tendències generals. La immigració que rep prové sobretot del Magrib, de l'Àfrica Subsahariana i, en un volum menor, de l'Europa Oriental. Pocs anys endarrera es preveïen grans onades immigratòries provinents de l'Est, però aquestes no s'han produït i, pel creixement demogràfic de l'Est europeu, no semblen especialment importants.

3. Àfrica: és el continent dels refugiats. Prop de sis milions d'africans, xifra que creix constantment, han fugit de llurs països per causa d'una persecució política, ètnica o religiosa, i de vegades s'hi barregen totes tres, o de grans conflictes interns i guerres. Des dels saharis fins als sud-africans, rar és el poble que no té refugiats i l'Estat que no en rep. Un milió i mig de moçambiquesos, 800.000 somalis, 800.000 etiòps, 600.000 liberians, 300.000 sudanesos cerquen seguretat i assistència lluny de les seves fronteres.

A més dels refugiats, uns altres milions d'emigrants es desplacen d'uns països a uns altres. La sequera, la implantació de monocultius i grans explotacions agrícoles provoquen l'èxode de

poblacions senceres i migracions cap a les grans ciutats. Estats com Nigèria, Costa d'Ivori, Gabon o Sud-àfrica, que viuen una relativa prosperitat econòmica en relació als seus veïns, reben aquests immigrants. Aquests desplaçaments, fins i tot, són tan sols una primera etapa de migracions més llunyanes cap a Europa.

4. L'Orient Pròxim i Mitjà (en especial els països productors de petroli, enriquits des del 1973): les monarquies del Golf han atret milers d'immigrants de països àrabs (d'Egipte, de Somàlia) o islàmics (del Pakistan, de Bangladesh, de l'Afganistan) més pobres, empleats bé en la indústria petrolera o en activitats domèstiques o sumptuàries. Precisament l'any 1973, quan Europa començava a parlar de tancar les fronteres (fet real però que no tingué conseqüències observables en quant al volum d'immigrants, que ha seguit creixent), just s'incrementava la immigració cap a l'Orient Mitjà.

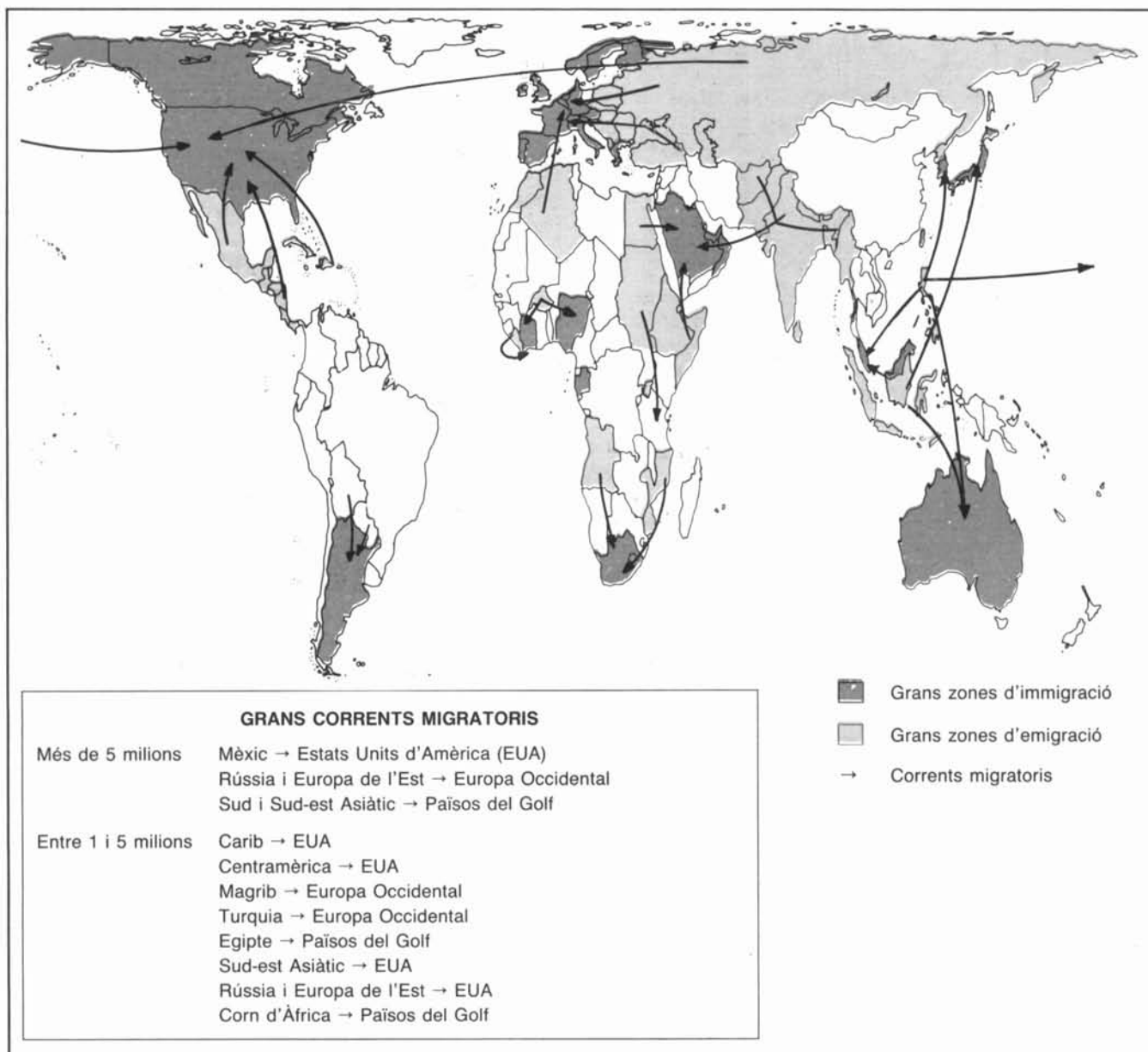
5. Països del Sudest Asiàtic, Malàisia, Singapur, Corea, el Japó tenen economies en gran desenvolupament que atreuen immigració de les Filipines, Indonèsia, l'Índia i la península indoxinesa.

A banda d'aquests grans desplaçaments internacionals, destacats pel seu volum humà distància i abast internacional, no hem d'oblidar les altres migracions més reduïdes, com les produïdes cap a Sud-àfrica, Argentina o Austràlia, de països veïns. Tots tres països havien estat, decennis endarrera, nuclis migratoris que conserven en menor mesura aquest destí.

Conseqüències

Les migracions tenen importants conseqüències en diferents àmbits de les relacions internacionals; no són un fenomen neutre, asèptic, un aspecte amb una única dimensió demogràfica, sinó que abasta aspectes polítics, jurídic, econòmics, laborals, socials, culturals i sanitaris. Anem a considerar-ne alguns d'ells, a tall d'exemple i no pas com a anàlisi exhaustiva.

La dimensió política en les migracions: el cas més clar són els refugiats. Vint milions de persones han fugit del seu país a causa d'una persecució política, religiosa o ètnica. La seva presèn-

cia a d'altres Estats veïns ha estat font de problemes polítics molt greus, entorbolint les relacions entre els Estats. La protecció als refugiats, tot i ésser un acte humanitari contemplat en la Convenció de Refugiats de les Nacions Unides (1951), és interpretat de vegades com un acte inamistós. La crisi dels refugiats kurds en fou un cas, pels problemes entre Turquia, l'Iraq i l'Iran, així com també ho fou a Centramèrica (Guatemala, El Salvador). Els migrants no refugiats també han estat utilitzats com a arma política amb greus conseqüències. Recordem l'expulsió de ghanesos de Nigèria, la crisi entre Senegal i Mauritània, o l'expulsió de palestins de Kuwait.

Els immigrants han estat moneda de canvi i de pressió en nombroses crisis.

Fruit d'aquesta realitat política ha sorgit la **dimensió jurídica** de la immigració. A nivell internacional, només els

refugiats tenen un estatut que els empara de l'arbitrarietat, protegint-los i garantint-los uns certs drets. La Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats del 1951, si bé pot ser obsoleta en alguns aspectes i ha estat violada per alguns Estats, suposa una empara real i un marc reconegut des d'on treballar per la tutela efectiva dels drets dels refugiats. La convenció i la creació de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) han protegit la vida de milions de refugiats, han contribuït a la seva supervivència en greus conflictes i han permès de reintegrar a una vida digna milions d'éssers humans perseguits. És aquí on volem anar a parar: mentre els refugiats tenen un estàndard internacional, una taula de salvació on agafar-se, milions d'immigrants econòmics no el tenen. L'immigrant econòmic depèn de

l'arbitri de cada país, està desprotegit dels drets més elementals, reduït a una situació de no-persona, de no-existència. Algunes tímides recomanacions d'organismes internacionals es dirigeixen a la seva protecció, però no tenen cap organisme ni cap ambaixador que, amb plenitud de competències i capacitat jurídica, vetlli per ells.

Però a nivell intern de cada país, els immigrants no estan millor. Pocs països tenen legislacions que regulin la immigració i els drets dels immigrants (regulació laboral, accés a la salut, educació, habitatge, reagrupament familiar) d'acord als drets inherents a tota persona. L'explotació salvatge dels immigrants al Sud-est Asiàtic, la seva marginació a l'Orient Mitjà, en són exemples ben clars. Als països occidentals, sense ser comparable la situació, l'acorrallament i la marginació de

POBLACIÓ - MIGRACIONS

l'immigrant irregular resulta ben preocupant. També es fa difícil reivindicar uns drets laborals bàsics que no són respectats ni pels propis ciutadans de molts països.

La utilització política dels immigrants i la seva desprotecció jurídica i humana es fan encara més escandaloses i contradictòries quan es valora el seu gran potencial econòmic. Per part dels països d'origen aquest potencial pot ser menyspreat mentre es manté, i només és degudament reconegut quan, per un fet o per un altre, trontolla o decau. El sacrifici i l'explotació que pateixen milions d'immigrants edifiquen prosperitats insospitades i anivellen economies en fallida. Malauradament res d'això és acceptat de manera oberta i es perd un mitjà equilibrador i de canvi.

Les remeses de divises dels immigrants als seus països d'origen suposen una quantitat superior als ajuts oficials al desenvolupament. Molt difícils, efectivament, de quantificar i encara més de reconduir econòmicament cap al desenvolupament, i no cap al consum immediat, aquestes divises van adquirint una dimensió que convindria estudiar: és un poder en mans dels més desfavorits dels països més desfavorits. Qualsevol alternativa que permetés desplaçar aquesta capacitat des del consum cap al desenvolupament, mantenint-lo en les mateixes mans actuals, seria una eina de canvi. Es podrien modificar, en bona mesura, les vies del subdesenvolupament d'alguns països amb gran proporció d'emigrants i podria sorgir un sector de població em-

prenedor i actiu, encara que pobre, però que té a les seves mans un potencial de canvi, que controla una bona part del sector exterior dels seus països.

Moltes vegades, i darrerament més sovint, es parla de la cooperació internacional al desenvolupament com a via per a prevenir o frenar la immigració. De fet, es vol ignorar el que diu l'experiència dels EUA al Carib: una major cooperació provoca, almenys al començament, una més gran immigració i, en definitiva, una major dependència.

Si no som capaços d'alterar les condicions que provoquen els desequilibris internacionals, origen de les grans migracions, si que hauríem de ser-ho per a utilitzar, si més no, els mitjans que tenim a les nostres mans.

Portats pel component econòmic, no podem deixar de banda la incidència que les migracions tenen en els terrenys social i cultural. Aquests moviments poblacionals han estat de sempre un vehicle d'intercanvi i progrés, temut sobretot des del poder, pel vessant de canvi i d'alteració que comporten. Actualment, per les migracions es fa palesa la unitat de l'espècie humana i, al mateix temps, la diversitat de cultures i religions. També la multiplicitat i plasticitat de les respostes que l'home és capaç de donar i, per tant, la seva capacitat adaptativa com a ésser viu. Posar fre al fenomen migratori suposa intentar frenar el curs mateix del desenvolupament social. Donar via lliure a aquest intercanvi, a la interrelació, al coneixement mutu, és obrir també les portes a unes relacions més pacífiques i solidàries.

Conclusions

Ja per acabar, cal destacar que si bé les migracions han estat una constant històrica, la seva dimensió planetària actual provoca unes conseqüències i obre unes perspectives que s'han d'afrontar a nivell global, oblidant els tractaments particulars de cada Estat, per a atorgar-li el marc internacional que tenen. Cada dia es fa, per tant, més imprescindible la creació d'un organisme internacional amb un reconeixement efectiu i capacitat executiva —com un homòleg de l'ACNUR— per a regular les migracions internacionals; per a protegir i assistir els immigrants, per a assessorar els Estats d'origen i els receptors d'immigrants. Els problemes de 100 milions de persones són la prova d'aquesta necessitat.

Més a prop d'aquest organisme hi ha un cabdal de desenvolupament en mans dels propis immigrants, en mans del propi Sud, del qual podrien sorgir canvis, contribuint si més no a intentar alterar els desequilibris actuals.

Seguint baixant del nivell polític intergovernamental, i de l'econòmic, finalment ens trobem en l'esfera més individual i immediata, tot considerant les migracions com una via d'acostament entre les persones i d'estrènyer els lligams entre els pobles.

* Departament de Migracions de la Fundació CIDOB i director d'ACSAR (Associació Catalana de Solidaritat i Ajut al Refugiat).

(Continuació de la pàgina 9)

Bangladesh, Egipte, Filipines, Mèxic, Perú, República de Corea i Tailàndia està concentrada en les seves capitals.

En els quadres 2 i 3 observem el creixement i l'evolució de la població a les vint ciutats més grans del Món.

Hom sap que als PVD de fort creixement demogràfic les zones urbanes registren un augment de població del 6,1% anual; en els de creixement més lent és del 3,6% anual. La gran i accelerada concentració urbana als PVD no ha anat acompanyada d'una infraestructura adequada de serveis.

La pobresa rural, i també la semirural dels pobles petits, en els PVD genera una gran quantitat de migrants cap a les ciutats. Nombrosos especialistes en el tema afirmen que una majoria dels migrants a les zones urbanes de gran concentració de població provenen de les àrees més pobres d'aquests països. Generalment van a viure als barris més deteriorats de les megaciutats, o fins i

tot ells mateixos creen els seus barris, en ocupar de manera espontània indrets il·legals; així, grans nuclis de població urbana es caracteritzen per una extrema pobresa. Les noves zones urbanes originades per aquesta gent són tan extenses a les megaciutats de l'Amèrica Llatina que les anomenen «ciutats perdudes». Generalment han d'afrontar greus problemes d'aigua, de drenatges, d'infraestructures sanitàries, escoles, etc. Les zones marginades tenen grans mancances. El seu habitatge és molt reduït, sovint constituït per una o dues habitacions, on viuen una o més famílies amb molts fills. Aquests barris no sempre tenen llum elèctrica, el transport públic és molt deficient i constitueixen les zones més insalubres. Un dels fets més preocupants és que aquests suburbis tenen l'índex més alt d'atur de les megaciutats. El Banc Mundial calcula que cap al 2000 el nombre de llars urbanes en condicions de pobresa es duplicarà

respecte l'any 1975: de 33,5 milions de persones a 74,3 milions.

Malgrat que les megaciutats concentren una gran part dels recursos econòmics dels PVD, tanmateix no han sabut resoldre els seus greus problemes urbans per manca d'un control del seu creixement desmesurat. El fre a aquesta situació, causada en gran part per l'intens flux migratori del camp, només és possible amb un desenvolupament econòmic diversificat, sistema que genera més treball, de les zones pobres d'un país, sempre reforçat per una bona formació humana dels seus valors culturals.

La dependència del camp respecte de la ciutat és cada vegada més important en els PVD, ja que aquest primer sector, desprovisat, sovint, de tota indústria, té una gran dependència del primer. Tanmateix, no cal oblidar que la ciutat també la té del camp a través de la producció alimentària, de les matèries primeres i de la seva força de treball.

* Sociòleg i escriptor mexicà.

DCIDOB 47.
La població i el desenvolupament.

Cronologia internacional.

CRONOLOGIA INTERNACIONAL

Setembre 93

1.- A Ginebra fracassa la nova ronda de converses de pau sobre Bòsnia. Un dels factors determinants és la intransigència del líder croat Franjo Tudjman, que es nega a concedir als musulmans una via d'accés al mar per la ciutat de Neun.

Jean-Bedel Bokassa, cap d'Estat de la República Centrafricana entre 1966 i 1979, i empresonat des de l'any 1986, és alliberat per l'actual president del país, el general Andre Kolingba. Segons Kolingba, l'alliberament es fa per commemorar el 12è. aniversari de la seva presidència.

2.- Carlos Andrés Pérez, ex-president de Veneçuela, presentada davant la Cort Suprema de Justícia un recurs de nul·litat contra la decisió del Congrés, que l'havia destituït el dia 1 de totes les seves funcions. Pérez declara que la decisió del Congrés és un <cop d'Estat institucional>.

Violents combats tenen lloc entre l'exèrcit i la UNITA a la ciutat de Qui-lengues, a Angola. D'altra banda, tres tones d'aliments són llençades sobre la ciutat de Cuito, al centre del país, que ha patit un setge de 8 mesos per part de la guerrilla.

3.- El vice-president de l'Audiència de Milà, el jutge Diego Curto, és detingut després que Vincenzo Palladino, ex-vice-president de la Banca Commerciale Italiana, declarés que havia pagat al jutge 320 milions de lires procedents de comissions il·legals. Així el jutge queda involucrat en el cas Enimont, del qual se n'encarregava ell mateix.

Turquia concentra tropes en estat d'alerta en la seva frontera amb Armènia, alarmada per l'avanç de tropes armènies cap a l'interior de l'Azerbaidjan i per l'increment simultani de moviments militars iranians a la zona limítrofa entre l'Iran i l'Azerbaidjan.

4.- Iàsser Arafat aconsegueix que el Fatah i el rei Hussein de Jordània recolzin el projecte d'acord Gaza-Jericó. Sis dies abans el govern israelià ja havia aprovat el pla de pau. D'altra banda, unes 50.000 persones es manifesten a Tel Aviv en favor de les negociacions de pau.

El Congrés del Perú aprova el text de finitiu de la nova Constitució, que substitueix la del 1979 i que haurà de ser

ratificada en referèndum. L'oposició qualifica la nova Constitució d'<autocràtica>. El mateix dia Sendero Luminoso assassina deu persones, quatre de les quals eren nens, a Ayacucho.

4-6.- 58 persones moren a Sud-àfrica en una nova escalada de violència. 28 de les víctimes moren a la província de Natal i 26 a diverses poblacions negres properes a Johannesburg. Aquests incidents es produeixen després de la massiva participació de ciutadans contra la violència, celebrada el dia 2 dins el marc de la Jornada Nacional per la Pau.

6.- Reda Malek, president del govern d'Algèria, constitueix el seu primer gabinet després de dues setmanes de consultes. Amb el nou gabinet Malek vol tranquil·litzar el país, respondre a l'ofensiva integrista i iniciar reformes econòmiques. D'altra banda, els dies anteriors vuit integristes van ser abatuts per les forces de seguretat a prop de Jijel, a 300 Km d'Alger.

7.- El president nord-americà, Bill Clinton, presenta un pla <revolucionari> de reforma de l'administració federal. L'objectiu del pla és reduir les traves burocràtiques i abaratir la gestió, reduint en cinc anys la despesa pública en més de 100.000 milions de dòlars.

8.- Els partits polítics sud-africans acorden la creació d'un Consell Executiu de Transició, que actuarà de fet com un govern paral·lel. Es tracta de la primera vegada que la població negra pot participar en la conducció política del país, després de 300 anys de dominació blanca. Com a conseqüència de l'acord, Nelson Mandela, president del Congrés Nacional Africà, demana que s'acabin les sancions econòmiques encara vigents contra Sud-àfrica.

9.- Els comitès estatals cubans de Treball, Seguretat Social i Finances legalitzen el <treball per compte propi>, com a forma d'obrir el camí a determinades formes d'iniciativa privada. Jubilats, mestresses de casa, obrers, treballadors, tècnics de grau mig i aturats es poden acollir a la mesura.

13.- Jueus i palestins signen a Washington l'acord per l'autonomia de Ga-

za i Jericó. Durant la cerimònia Iàsser Arafat, president de l'OAP, i el primer ministre israelià, Yitzhak Rabin, es donen la mà.

Els laboristes noruecs aconsegueixen 67 escons en les eleccions generals celebrades en aquest país nòrdic. El partit centrista anticomunitari aconsegueix un gran avanç electoral, amb 31 escons.

15.- Nou persones moren en una ofensiva dels rebels de l'ex-president de Geòrgia, Zviad Gamsakhurdia, a la província de Megrèlia, a Geòrgia. La nova ofensiva s'inicia poques hores després que el Parlament georgià declarés l'estat d'emergència al país i suspengués les seves activitats durant dos mesos, tal i com exigia Eduard Xevardnadze per seguir en el seu càrrec.

16.- Un membre del British National Party, partit neo-feixista britànic, és elegit regidor de l'Ajuntament de Tower Hamlet. En aquest barri londinenc s'han produït darrerament diversos incidents racistes.

18.- La reina Isabel II rep la visita del primer ministre australià, el laborista Paul Keating, en la qual el cap del govern australià li exposa els seus desitjos de convertir Austràlia en una república.

19.- Els ex-comunistes polonesos, agrupats sota les sigles de l'Aliança de l'Esquerra Democràtica, obtenen el recolzament majoritari en les eleccions legislatives que tenen lloc a Polònia. El dia 29 els ex-comunistes i el Partit Agrari pactaran un govern de coalició.

20.- Els mitjancers internacionals en el conflicte dels Balcans, David Owen i Thorvald Stoltenberg, es troben al portaavions britànic *Invencible*, en un nou intent que se signi un acord de pau i un repartiment territorial per a Bòsnia i Hercegovina.

21.- El president rus, Boris Ieltsin, assumeix tots els poders després de dissoldre per decret el Parlament, actuant al marge de la Constitució. Ieltsin convoca eleccions presidencials per al 12 de juny.

23.- Militars abkhazos abaten el tercer avió civil en quatre dies. L'aeroport de Sukhumi és tancat al transit per les

CRONOLOGIA

autoritats georgianes, en ser considerat objectiu militar pels abkhazos.

24.- El príncep Norodom Sihanuk torna a Cambotja per signar la Constitució, aprovada pel Parlament, i esdevenir així de nou el rei, títol que va perdre el 1970. La restauració democràtica posa fi al procés de pacificació realitzat sota els auspicis de l'ONU.

Moshood Abiola, guayador de les eleccions presidencials del mes de juny a Nigèria, posteriorment anul·lades pels militars, torna al país després d'haver-ne estat absent durant dos mesos per buscar suport a diverses capitals occidentals.

25.- L'agregat militar de l'ambaixada francesa a Managua, André Solana, i el seu adjunt, el sergent Agustín Ferrey, són alliberats després d'haver estat tres dies segrestats prop de la frontera amb Hondures pel comando recontra dirigit per Jose Angel Talavera.

28.- Abderraman Iusufi, secretari de la Unió Socialista de les Forces Populares, principal partit de l'oposició al Marroc, dimiteix dels seus càrrecs dins l'organització en protesta per la intervenció de l'Administració en les eleccions del 25 de juny i el 17 de setembre.

29.- El Parlament bosnià rebutja el pla de pau que implica la divisió territorial de Bòsnia i Hercegovina en tres Estats ètnics. Poc després que es conegués la notícia, les granades de l'artilleria sèrbia tornaven a caure sobre Sarajevo.

Octubre 1993

1.- Els darrers membres de la Missió de Pau de l'ONU a Cambotja (UNTAC) deixen aquest país, en haver finalitzat l'operació mes llarga d'aquest organisme internacional.

5.- La República Popular de la Xina realitza una prova nuclear subterrània, ignorant totes les demandes occidentals de respecte a una moratoria en l'experimentació atòmica. D'altra banda, el dia 6 dirigents del PC xines de la zona econòmica especial de Shenzhen, són condemnats a mort acusats de corrupció.

7.- Amnistia Internacional acusa les autoritats de Myanmar d'instaurar un <règim de terror> contra els seus oponents polítics i contra les minories del país.

8.- Deu persones moren i unes trenta són ferides a Guatemala en violents combats entre l'exèrcit i la guerrilla guatemalenca a San Marcos, a la fron-

tera amb Mèxic. Aquests enfrontaments es produeixen poc temps després que el govern de Ramiro de León Carpio presentes un pla de pau a la guerrilla de la Unió Revolucionària Nacional Guatemalenca

El ministre de defensa italià anuncia una depuració dels serveis secrets del país, que es concretarà en la sortida immediata del cos d'uns 400 agents, entre els quals hi figuren directors generals i altres alts càrrecs.

10.- El Partit Socialista Grec (Pasok) aconsegueix el 45'7 per cent dels vots en les eleccions generals d'aquest país, mentre que els conservadors del partit Nova Democràcia són votats pel 41'7 per cent dels electors.

Abimael Guzmán, màxim responsable de l'organització maoista peruana Sendero Luminoso i empresonat des del 15 de setembre del 1992, reconeix la seva derrota i demana negociar un acord de pau.

11.- Guerrillers georgians partidaris de l'ex-president del país, Zviad Gamsakhurdia, ataquen la ciutat de Samtredia, de 50.000 habitants, i maten cinc soldats. Milers de refugiats han fugit de la guerra a Abkhàzia cap a les muntanyes de Svanetia.

12.- El Tribunal Constitucional alemany dictamina que el Tractat d'Unió Europea, subscrit pels 12 països de la CE el desembre de 1991 a Maastricht, no conte cap aspecte contrari a la Llei Fonamental del país. Tot i això, el Tribunal critica a la sentència l'automatisme de la Unió Monetària i defensa la superació del dèficit democràtic.

El president rus Boris Ieltsin, durant un viatge oficial al Japó, demana perdó als japonesos pel <tracte inhumà> rebut a partir del 1945 per mes de 600.000 presoners de guerra japonesos a Sibèria, i assegura que Rússia retornarà al Japó dues de les quatre illes Kurils, en compliment dels acords signats entre l'antiga URSS i el Japó.

13.- S'estableix al Caire la seu del Comitè d'enllaç entre palestins i israelians, organisme encarregat de posar en pràctica el projecte de pau signat a Washington.

14.- El ministre de Justícia d'Haití, Guy Malary, i dos dels seus guardaespalles són assassinats a Port-au-Prince. Malary era partidari del retorn a la presidència de Jean-Bertrand Aristide.

15.- Nelson Mandela, president del Congrés Nacional Africà, i Frederik W. de Klerk, president de Sud-àfrica, reben

el premi Nobel de la Pau 1993 per la <tasca realitzada per aconseguir amb mètodes pacífics l'eliminació del règim d'apartheid i l'establiment de lleis adreçades a crear una nova democràcia a Sud-àfrica>.

16.- La cimera celebrada a Santiago de Xile pels presidents del Grup de Rio, format pels països sud-americans, Mèxic i un representant de Centramèrica i del Carib de parla anglesa, fan públic un comunicat en que afirmen que <la democràcia ha de ser el sistema de govern de tots els països del continent americà>.

17.- Onze musulmans moren a l'Índia en un enfrontament amb les forces de seguretat. L'incident es va produir mentre l'exèrcit encerclava per segon dia consecutiu la principal mesquita del Caixmir indi. El dia 27 es convoca una vaga general a l'Estat del Caixmir, per protestar contra la seva integració a la Índia l'any 1947.

18.- Acaba l'Estat d'excepció a Moscou, tot i que continuaven suspesos els partits d'orientació comunista i nacionalista, així com els diaris de les mateixes ideologies.

19.- La República Popular de la Xina i el Vietnam signen una renúncia a l'ús de la força en la seva frontera. L'acord és el primer resultat concret des que fa 19 anys es van iniciar les converses entre tots dos països.

21.- Militars colpistes assalten el palau presidencial de Bujumbura, capital de Burundi, i assassinen el president del país, Melchior Ndadaye, així com sis dels seus ministres. Els rebels pertanyen a l'ètnia minoritària tutsi, que en el passat va governar el país durant dècades. El dia 27 la primera ministra, Sylvie Kinigi, pren el poder i promet un càstig dur pels militars amotinats.

24.- Un grup integrista algerià segresta tres funcionaris de l'ambaixada francesa, elevant a 10 el número d'estrangers segrestats o assassinats per integristes a Algèria en un mes.

25.- El govern israelià comença a alliberar 600 presos palestins, la majoria menors de 18 anys o més grans de 50, considerats <inofensius>, en compliment dels acords establerts entre el govern jueu i l'OAP.

31.- El primer ministre britànic, John Major, anuncia l'obertura de negociacions polítiques amb els líders polítics d'Irlanda del Nord per presentar-los tot

un seguit de propostes per la solució política del conflicte.

Novembre 1993

1.- La CE es constitueix en Unió Europea, en entrar en vigor, 22 mesos després de la seva adopció i 10 mesos més tard del previst, el Tractat de Maastricht.

2.- Tropes del primer ministre d'Afganistan, Gulbudin Hekmatiar, ataquen prop de Kabul, i per segon dia consecutiu, posicions dels homes lleials a l'exministre de defensa, Ahmed Sha Masud. La lluita s'emmarca dins les disputes entre seguidors del partit radical Hezbi Islami, liderat per Hekmatiar, i el Jamiat Islami, que lidera Masud.

3.- El Grup Islàmic Armat d'Algèria <concedeix> un termini d'un mes als residents francesos per abandonar el país, segons es desprèn d'un comunicat lliurat als tres funcionaris de l'ambaixada francesa segrestats i posteriorment posats en llibertat.

4.- Activistes kurds llancen una ofensiva coordinada contra interessos turcs a desenes de ciutats europees, especialment alemanyes. Bancs, consulats, restaurants, agències de viatges i centres culturals són els principals objectius de les accions.

5.- Amb dos anys de retard sobre el calendari previst, l'ONU inicia els treballs per inscriure els votants al referèndum d'auto-determinació del Sàhara Occidental.

6.- Tropes lleials al president de la República de Geòrgia, Eduard Xevardnadze, conquereixen Zugdidi, un dels seus objectius simbòlics en ser un dels llocs on les tropes de Zviad Gamsakhurdia havien estat hegemòniques.

7.- Representants del Govern filipí i dels rebels musulmans del Front Moro d'Alliberament Nacional arriben a un acord d'alto el foc. La guerrilla musulmana lluita des del 1970 per aconseguir la independència del sud de l'arxipièlag.

8.- Jordània celebra les primeres eleccions multipartidistes celebrades des del 1956. Els comicis suposen un gran èxit pel rei Hussein, en aconseguir que partidaris seus ocupin tres quartes parts del Parlament.

10.- Cinc nens moren i 35 són ferits a Sarajevo com a conseqüència d'un atac amb granades de morter realitzat per les guerrilles sèrbies que setgen la

ciutat bosniana. Vint-i-quatre hores abans 8 persones havien mort arran d'un altre atac sobre la ciutat.

13.- Faruq Legari és elegit president del Pakistan pel Parlament d'aquest país. Legari era fins ara ministre d'Afers Estrangers del govern de Benazir Bhutto.

14.- El poble de Puerto Rico decideix continuar com a Estat Lliure Associat als EUA en el referèndum convocat per decidir sobre l'estatus polític del país. Els resultats, tot i que amb un marge molt just, suposen una derrota pel governador Pedro Roselló, que propugna la l'annexió com a Estat 51 als EUA.

15.- Muin Shabaitah, dirigent d'Al Fatah i considerat el representant d'Arafat al Líban, mor assassinat a Sidó, al sud del Líban. D'altra banda, el dia 16 esclaten durs combats al Líban entre la milícia proiraniana Hezbollah i l'exèrcit israelià.

17.- Es constitueix el Tribunal Internacional per a jutjar els crims de guerra comesos a l'ex-Iugoslàvia. El tribunal, format per 11 magistrats i reunit al Palau de la Pau de l'Haia, és creat a instàncies del Consell de Seguretat de l'ONU.

18.- El Parlament d'Ucraïna ratifica el Tractat Start 1, sobre reducció d'armes estratègiques, tot i que es nega a renunciar a la possessió d'armament atòmic i a signar el Tractat de No Proliferació.

22.- L'esquerra italiana agrupada en el PDS guanya la primera volta de les eleccions municipals a les ciutats més importants d'Itàlia. L'enfonsament de la Democràcia Cristiana propicia un fort increment del neofeixista Moviment Social Italià.

23.- El Partit Democràtic de Guinea Equatorial, dirigit per Teodoro Obiang, s'autoproclama guanyador per majoria absoluta a les eleccions generals celebrades en aquest país. Els partits agrupats a la Plataforma d'Oposició Conjunta asseguren que la seva opció -l'abstenció a les eleccions- és la vencedora. Observadors polítics afirmen que l'abstenció s'aproxima al 80 per cent dels electors.

24.- El magnat italià de la comunicació, Silvio Berlusconi, dona suport a la candidatura de l'ultradretà Giafranco Fini per l'alcaldia de Roma.

26.- Manfred Kanther, ministre de l'Interior alemany, anuncia la prohibició del Partit dels Treballadors Kurds i d'altres 35 grups oposats al govern d'Ankara.

Mentre el govern turc expressa la seva satisfacció per la decisió i anima la resta de països europeus a fer el mateix, el Comitè Kurd anuncia que <Alemanya i els seus interessos patiran una reacció violenta per la decisió>.

28.- Carlos Reina, líder del Partit Liberal d'Hondures, és el nou president del país, després d'aconseguir el 53 % dels vots en les eleccions generals. El Partit Nacional, d'Oswaldo Ramos, obté el 42 % dels sufragis.

29.- Uns 40.000 romanesos es manifesten a Bucarest i Brasov per demanar la renúncia del govern de Romania i protestar per l'alt cost de la vida.

Desembre 1993

2.- El narcotraficant colombià Pablo Escobar és abatut a trets per la policia d'aquest país. Escobar era el cap del Càrtel de Medellín i responsable de nombrosos assassinats.

4.- La UNITA accepta desmilitaritzar les seves forces tal i com exigeix la resolució 864 del Consell de Seguretat de l'ONU. L'acord és pres a Zàmbia, on es desenvolupen les negociacions per acabar amb la guerra civil d'Angola.

5.- Rafael Caldera, que encapçalava una coalició de 17 grups, és elegit president de Vençuela en unes eleccions caracteritzades per la dispersió del vot i que suposen la fi de 35 anys de bipartidisme.

Els candidats del Partit Democràtic de l'Esquerra es fan amb el poder als ajuntaments més importants d'Itàlia. A ciutats com Roma, Nàpols, Gènova, Venècia i Trieste els candidats del PDS superen els del neofeixista Moviment Social Italià i els de la Lliga Nord.

6.- Sis persones moren i 28 són ferides a un mercat de Sarajevo per l'explosió de granades llançades per les milícies sèrbies.

7.- Dinou partits polítics multirracials sud-africans constitueixen el Consell Executiu de Transició, un òrgan consultiu que supervisarà els destins del país fins les eleccions del 27 d'abril.

8.- Dinou persones moren arran d'una onada de violència provocada després de l'assassinat de quatre europeus a Algèria, que s'emmarca dins la campanya contra els estrangers promoguda pels integristes algerians.

9.- Diversos incidents tenen lloc a Is-

CRONOLOGIA

rael en complir-se sis anys de l'inici de la Intifada, la rebel·lió palestina contra l'ocupació militar israeliana. Un palestí mor assassinat per tres colons jueus a Cisjordània i es produeixen diversos enfrontaments entre manifestants israelians i la policia a Jerusalem.

10.- Eduardo Frei és elegit president de Xile amb el 58% dels sufragis, com a cap de llista de la coalició de partits de centre esquerra Concertació per la Democràcia.

12.- El Partit Socialista Portuguès aconsegueix el 35'8% dels vots i el Partit Socialdemòcrata el 34% en les eleccions municipals. D'aquesta forma el PS manté la seva presència majoritària als ajuntaments de les grans ciutats portugueses.

13.- El líder ultranacionalista rus Vladimir Zhirinovski guanya les eleccions al Parlament d'aquest país. D'altra banda un 56% dels electors aproven la nova Constitució russa, en uns comicis en els quals hi participa el 53% del cens electoral.

15.- Es tanca la Ronda Uruguai del Gatt, amb el recolzament unànim de 117 països, després de set anys de negociacions per la liberalització del comerç mundial. L'esforç final el protagonitzen els EUA i la Unió Europea en impulsar un pacte del qual va quedar fora el sector Audio-visual.

16.- Tres integristes musulmans són executats a la forca al Caire, després d'haver estat condemnats a mort, acusats d'activitats contràries a la seguretat de l'Estat. Sis integristes més són executats el dia 20.

18.- El govern ucraïnès arriba a un acord preliminar amb els EUA i Rússia sobre les compensacions econòmiques que rebrà per desmantellar el seu arsenal nuclear.

Dues persones moren i vint són ferides a Sarajevo en un atac de francotiradors serbis.

19.- El Partit Socialista Serbi, encapçalat per Slobodan Milosevic, obté una ampla majoria a les eleccions legislatives serbies.

21.- Boris Ieltsin dissol per decret el KGB, antic Comitè de Seguretat de l'Estat, en considerar-lo <irreformable>. Per substituir-lo crea el Servei Federal de Contraespionatge de Rússia.

22.- El Parlament sud-africà, de majoria blanca, aprova la Constitució per la qual es regirà provisionalment el país com a democràcia multiracial. La nova Constitució és el resultat de dos anys de negociacions multipartides. Paral·lela-

ment es produeixen diversos enfrontaments en els quals moren 12 persones.

23.- El secretari general de les Nacions Unides, Butros Butros-Gali, travessa la frontera entre les dues Corees, considerada el darrer símbol de la guerra freda. Es tracta de la primera visita d'un secretari general de l'ONU a la Corea del Nord.

24.- Boris Ieltsin és elegit primer president honorari de la Comunitat d'Estats Independents (CEI), nou carrec introduït a la cimera de la CEI celebrada a Aixkhabad, capital del Turkmenistan.

26.- Entra en vigor un alto el foc a l'Afganistan entre els seguidors del president del país, Burhanudin Rabani, i els del primer ministre, Gulbudin Hekmatiar. Els dos grups s'han disputat el govern de Kabul des de la caiguda del règim comunista l'abril del 1992.

28.- El govern búlgar expulsa del país Vladimir Zhirinovski, per insultar el president Léiliu Lélev. Per la seva banda, el govern alemany prohibeix el dia 29 l'entrada del líder rus a Alemanya.

Gener 1994

2.- L'Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional inicia una revolta camperola a l'Estat de Chiapas (sud de Mèxic), que durant els primers dies causa la mort de més de cent persones.

5.- Zviad Gamsakhurdia, ex-president de Geòrgia, que vivia exiliat des del seu enderrocament el febrer de 1992, se suïcida. Tot i que s'ofereixen diferents versions dels fets, sembla que Gamsakhurdia havia estat envoltat de paramilitars lleials a Xevardnadze.

6.- El govern israelià allibera 101 presoners palestins com a gest polític davant la continuació de les converses amb l'OAP.

8.- L'artilleria sèrbia realitza forts atacs contra Sarajevo, en un gest que és considerat per diversos observadors com una resposta a la forta condemna expressada uns dies abans pel Consell de Seguretat de les Nacions Unides.

10.- Ucraïna renuncia a l'armament nuclear en arribar a un acord amb el govern nord-americà. D'aquesta forma es compleix el desig del govern de Bill Clinton que Rússia sigui l'única responsable del control de l'arsenal nuclear heretat de l'antiga URSS. En aquest sentit se signa, el dia 14, un acord tripartit entre els EUA, Rússia i Ucraïna.

11.- El nou Parlament rus inicia la seva legislatura amb la presència del líder nacionalista Vladimir Zhirinovski com a representant del partit Opció per Rússia, guanyador a les eleccions.

12.- El president mexicà Carlos Salinas de Gortari ordena un alto el foc a l'Estat de Chiapas per afavorir l'obertura d'una negociació amb els líders de l'Exèrcit Zapatista. El dia 14 100.000 persones es manifesten a la capital mexicana per demanar una solució pacífica al conflicte, i el dia 16 Salinas anuncia una amnistia general per a tots els guerrillers zapatistes.

16.- Es fa públic que durant la primera quinzena del mes de gener 550 persones han mort i 7.350 han estat ferides a Kabul, capital de l'Afganistan, arran dels combats entre diverses faccions rivals afganes.

17.- Uns 200.000 berbers es manifesten a Tizi Uzu, capital berber algeriana, per expressar la seva oposició a que es negociï amb els integristes. El dia 19 el govern algerià allibera tots els integristes islàmics dels centres de detenció del Sàhara, amb la intenció de crear un clima propici a la negociació.

18.- La Democràcia Cristiana italiana s'escindeix i desapareix en crear-se dues noves formacions: el Partit Popular italià (PPI) i el Centre Cristià Democràtic (CCD). Aquest darrer es mostra disposat a integrar-se en el bloc de dreta de l'empresari Silvio Berlusconi i de la Lliga Nord.

20.- Més de cent persones moren al nord d'Angola com a resultat dels bombardejos efectuats per l'exèrcit governamental.

23.- L'exèrcit tailandès ataca una base de separatistes musulmans del Front Revolucionari Nacional, un dels moviments separatistes del sud del país, on la població és majoritàriament musulmana.

27.- Romania i Lituània són els dos primers Estats de l'antic bloc comunista que signen l'anomenat <Acord de l'Associació per la Pau> un nou marc institucional de l'Aliança Atlàntica creat per acollir els països que volen entrar a l'OTAN però en el qual aquests no queden coberts amb la garantia de defensa.

28.- Mechislav Grib, antic general de policia de Bielorússia substitueix Stanislav Shushkévix al front del Parlament del país, càrrec que equival al de president de Bielorússia.

30.- L'Alt Consell de Seguretat algerià nomena Liamin Zerual, un general retirat, nou president d'Algèria.

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament.

Cinc recomanacions en materia de població.

POBLACIÓ - RECOMANACIONS

Segons l'informe de l'organització Population Action International (PAI)* del 1993

CINC RECOMANACIONS EN MATÈRIA DE POBLACIÓ

Els recursos destinats pels governs pertanyents a l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) a matèries de població suposen una part molt reduïda del seu ajut global als Països en Vies de Desenvolupament (PVD). Si en els propers anys no es produeix un important increment del pressupost aportat per a aquesta matèria, serà impossible en un futur proper garantir a totes les parelles del Món el dret de rebre la informació i els mitjans necessaris per a

oferir serveis de planificació familiar als PVD que ho necessitin, només 5.500 podran ser aportats per aquests mateixos països. La resta haurà de provenir de donants exteriors: d'una banda, dels Bancs de Desenvolupament multilateral i altres fonts, que hauran d'aportar uns 1.000 milions de dòlars i, de l'altra, dels països més desenvolupats, que hauran d'arribar als 4.500 milions.

Les dades del PAI mesuren el pes que té, a cada país donador d'ajuda al desenvolupament, la part destinada a

avaluar l'assistència poblacional subministrada per cada país del CAD, l'informe parteix de cinc indicadors: l'assistència al desenvolupament com a percentatge del PNB, l'assistència poblacional com a percentatge del total de l'ajuda al desenvolupament, la distància entre l'ajuda poblacional del 1991 i l'objectiu de l'any 2000, el suport financer per a subministres d'anticonceptius i avortaments, i els recursos del personal dedicats a les activitats poblacionals. Partint d'aquests

Països del CAD	Assistència al desenvolupament com a percentatge del PNB. Terme mig del període 1989-91	Assistència en matèria de població com a percentatge del total de l'Ajuda al Desenvolupament. Terme mig del període 1989-91	Assistència en matèria de població durant el 1991 (en milions de dòlars equivalents al valor del 1990)	Contribucions recomanades per l'any 2000 (en milions de dòlars equivalents al valor del 1990)
Alemanya	0,41	0,88	73,1	412,0
Austràlia	0,37	0,49	5,1	68,0
Àustria	0,27	0,07	0,4	40,0
Bèlgica	0,45	0,38	5,8	49,0
Canadà	0,44	1,41	27,9	139,0
Dinamarca	0,94	1,94	23,3	31,0
Espanya	0,19	0,002	0,3	127,0
EUA	0,19	2,94	340,4	1.385,0
Finlàndia	0,67	2,50	24,7	30,0
França	0,61	0,04	2,0	292,0
Irlanda	0,17	0,00	0,0	9,0
Itàlia	0,34	0,06	1,5	276,0
Japó	0,31	0,61	60,9	826,0
Noruega	1,12	4,49	51,7	25,0
Nova Zelanda	0,23	0,46	0,4	10,0
Països Baixos	0,91	1,50	38,2	70,0
Portugal	0,27	0,0001	0,02	17,0
Regne Unit	0,30	1,32	45,1	246,0
Suècia	0,93	2,01	40,8	56,0
Suïssa	0,33	0,86	6,5	58,0

Font: Population Action International, 1993.

planificar les seves famílies de la forma que considerin més oportuna. En l'actualitat uns 125 milions de parelles no tenen accés als recursos de planificació familiar adequats.

Segons l'estudi del grup PAI, dels 11.000 milions de dòlars constants del 1990 que l'any 2000 faran falta per a

la població. Els 20 països que més contribueixen a les activitats en matèria de població i de planificació familiar són membres del Comitè d'Assistència al Desenvolupament (CAD) de l'OCDE. D'aquests països, alguns fan molt més que d'altres, especialment en relació amb la seva mida i la seva riquesa. Per

punts, Noruega és el que manté un compromís més gran amb els programes de població que es desenvolupen. Amb només 4 milions d'habitants, aquest país fou el quart donador el 1991 en termes absoluts, amb una contribució d'uns 53 milions de dòlars. En termes relatius ha subministrat més

que cap altre donant. Suècia ocupa el segon lloc, tot i que força allunyada de l'anterior. A continuació es troben els EUA, que, malgrat la important quantitat econòmica que hi aporta, perd posicions per l'escàs percentatge del seu PNB que representa. A aquests tres els segueixen Finlàndia, el Regne Unit, Dinamarca i els Països Baixos, amb nivells moderadament alts. Espanya ocupa la dinovena posició i, dels 20 països del CAD, tan sols té per darrera Irlanda.

A excepció dels 7 països que ocupen les primeres posicions, els 13 restants hauran de replantejar les seves aportacions si volen fer front al repte d'ajudar a resoldre els problemes mundials en matèria de població.

Estratègies per al futur

Per enfocar les polítiques de població que caldria seguir en un futur immediat, el PAI presenta cinc recomanacions que caldria tenir en compte, adreçades totes elles a què els països donants augmentin d'immediat el suport financer als programes d'assistència poblacional.

Les estratègies que, segons l'informe, cal adoptar indiquen que:

1. Els líders i les organitzacions internacionals amb influència han d'instar els diferents governs a incrementar l'ajut en matèria poblacional i als problemes relacionats amb el desenvolupament, a través de compromisos específics.

Mentre que els Països Baixos i els nòrdics ja fan una substancial contribució a aquests programes, la resta de membres del CAD haurien d'augmentar molt les seves contribucions.

Caldria, per exemple, que els EUA

multipliquessin per quatre el seu nivell d'ajut actual. D'altra banda, cal recordar que l'any 1992 tant els parlaments europeus com els ministres de desenvolupament de la CE es van comprometre a augmentar l'assistència als programes internacionals de planificació familiar.

2. Els governs donants i els directors del Fons de les Nacions Unides per a les Activitats en Matèria de Població (FNUAP) i del Fons Internacional de Paternitat Planificada (FIPP) han de treballar de forma conjunta per convertir aquestes dues institucions en canals d'assistència molt més efectius. Es recomana que els diners s'aportin a través d'aquestes institucions, així com d'altres agències multilaterals i d'Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament (ONGD).

A més, el Banc Mundial hauria d'incrementar els seus préstecs poblacionals, mentre que caldria fer servir més el potencial dels Bancs de Desenvolupament Regional, així com les funcions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i de la UNICEF.

3. Existeixen punts de vista diferents segons quin sigui el país donant sobre la «filosofia» de les polítiques d'assistència poblacional. Així els EUA potencien l'ajut bilateral, però d'altres com Dinamarca, Finlàndia i els Països Baixos pràcticament no ofereixen ajut poblacional bilateral.

L'estudi del PAI considera que moltes vegades les institucions multilaterals i les ONGD han constituït un factor de limitació i que aquells països donadors que tenen capacitat i experiència haurien d'ampliar l'ajut poblacional bilateral i directe. Això no vol dir que no es potenciï l'ajuda multilateral i indirecta, ja

que pot ser el canal adequat per alguns donadors de petits programes.

D'altra banda, existeixen diferències en el plantejament dels programes d'ajut segons quin sigui el país donant. Així, mentre que els EUA, el Regne Unit, Canadà, Alemanya i Austràlia fan un èmfasi especial en la planificació familiar, d'altres, com els països nòrdics i els Països Baixos, afavoreixen un mètode ampli que integra la planificació familiar amb programes de salut i programes adreçats directament a la dona.

En aquest sentit l'estudi afirma que cal arribar a un consens entre els donants sobre les diferents formes d'actuar. Un objectiu comú hauria de ser el subministrament d'anticonceptius.

4. Els programes poblacionals acostumen a ser més complexos que els altres projectes d'ajut al desenvolupament. Per això es considera necessari triplicar el personal que actualment treballa en aquest camp. Això seria clau per a estimular noves sol·licituds de projectes de població i de planificació familiar.

5. Cal atreure l'interès de les ONGD no poblacionals perquè també elles comencin a treballar en tasques de població, ja que la quantitat d'ONGD que actua en aquest camp és molt limitada. Es considera necessari estimular la creació d'una «Super-ONGD» en l'àmbit de la població i la planificació familiar.

** Population Action International és una organització que realitza investigacions i organitza campanyes sobre temes de població. El seu objectiu és contribuir a l'estabilització de la població mundial a través de l'accés universal a la planificació familiar voluntària. Es tracta d'una entitat sense afany de lucre, que es manté econòmicament amb contribucions privades.
Adreça: 1120 19th. Street, N.W. Suite 550 Washington, D.C. 20036.*

FNUAP (Fons de les Nacions Unides per a les Activitats en Matèria de Població)

L'any 1967, i en base a una resolució de l'Assemblea General adoptada l'any anterior, es crea dins les Nacions Unides un Fons Fiduciari especial destinat a prestar assistència tècnica en matèria de població. Aquest Fons especial passarà el 1969 a rebre el nom de FNUAP.

Els principals objectius del FNUAP

són: proveir recursos addicionals al sistema de les Nacions Unides per a les activitats de cooperació tècnica en l'àmbit de la població; crear una capacitat per a respondre a les necessitats en matèria de població i planificació de la família; i fomentar la comprensió dels factors demogràfics (creixement demogràfic, fecunditat, mortalitat, distribució espacial i migració).

Entre les seves activitats es destaquen: la planificació familiar, que comprèn l'or-

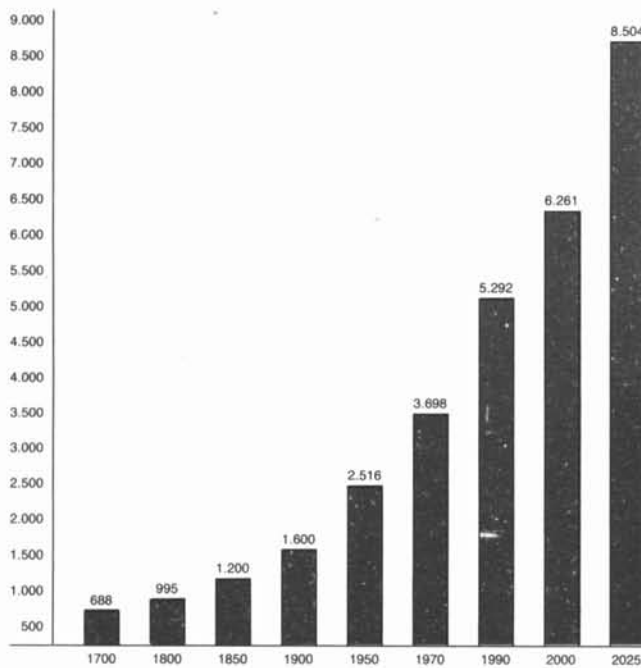
ganització dels serveis necessaris, gestió dels programes, i tècniques de regulació de la fecunditat; les comunicacions i l'ensenyament, que comprèn la informació encaminada a la motivació de la planificació familiar, l'educació demogràfica a les escoles i programes extraescolars; el recull de dades bàsiques, principalment censos, registres d'estat civil i enquestes demogràfiques; i l'elaboració i l'aplicació de polítiques i programes en matèria de població.

DCIDOB 47. **La població i el desenvolupament.**

Població - Dades.

A. POBLACIÓ MUNDIAL

Població mundial (en milions)

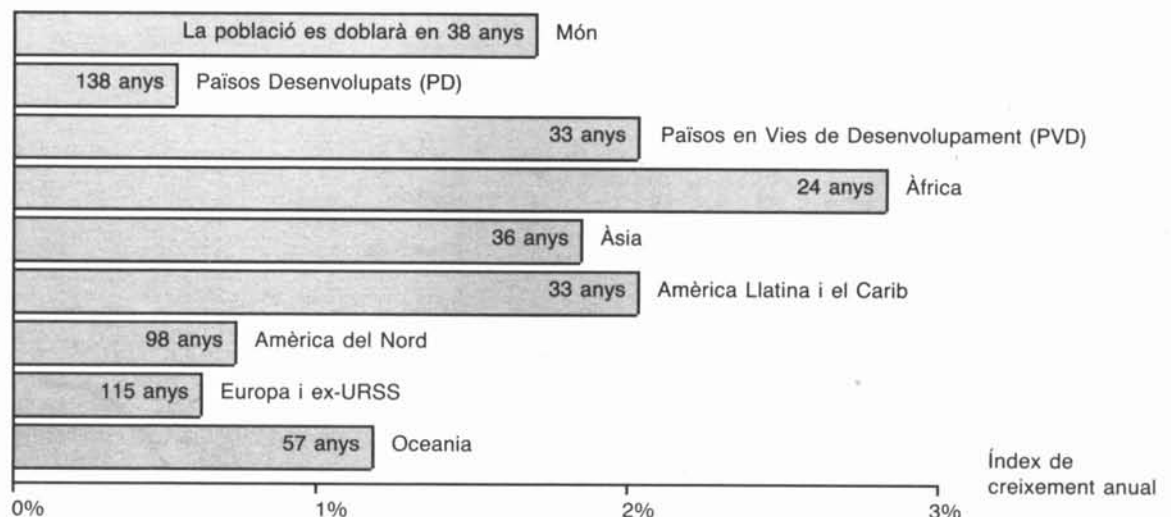
El creixement accelerat de la població continua essent la característica dominant de la demografia mundial i, segons estudis de l'ONÚ, ho continuarà essent al menys durant els propers 30 anys. A més, la quantitat de persones que s'hi afegeix cada any continua augmentant. El 1992 fou de 93 milions. Entre el 1995 i el 2000 arribarà gairebé als 100 milions l'any.

Població per regions (en milions i percentatge)

Regió	1950	1970	1990	2000	2025
Països desenvolupats (PD)	832 (33,1)	1.049 (28,4)	1.207 (22,8)	1.264 (20,2)	1.354 (15,9)
Països en vies de desenvolupament (PVD)	1.684 (66,9)	2.649 (71,6)	4.086 (77,2)	4.997 (79,8)	7.150 (84,1)
Àfrica	222 (8,8)	362 (9,8)	642 (12,1)	867 (13,8)	1.597 (18,8)
Amèrica del Nord	166 (6,6)	226 (6,1)	276 (5,2)	295 (4,7)	332 (3,9)
Amèrica Llatina	166 (6,6)	286 (7,7)	448 (8,5)	538 (8,6)	757 (8,9)
Àsia	1.377 (54,7)	2.102 (56,8)	3.113 (58,8)	3.713 (59,3)	4.912 (57,8)
Europa	393 (15,6)	460 (12,4)	498 (9,4)	510 (8,1)	515 (6,1)
Oceania	13 (0,5)	19 (0,5)	26 (0,5)	30 (0,5)	38 (0,4)
Ex-URSS	180 (7,2)	243 (6,6)	289 (5,5)	308 (4,9)	352 (4,1)

En els darrers 40 anys l'esperança de vida va augmentar en 30 anys a l'Àsia oriental, en comparació amb els 15 anys de l'Àfrica, on es troben 30 dels països «menys avançats». La fecunditat ha disminuït en un 60% a l'Àsia oriental, però només en un 25 % a l'Àsia meridional i gairebé gens a l'Àfrica.

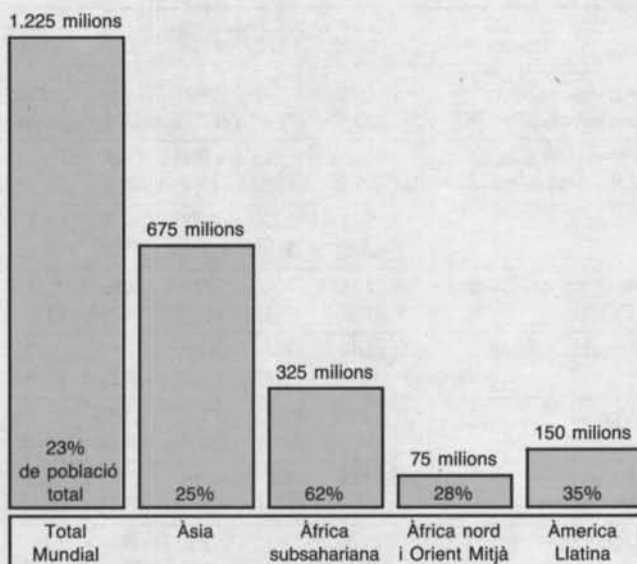
Índex de creixement anual de la població (mesurat el 1990) i anys en què la població es doblarà

Fonts: Estado de la Población Mundial 1993, FNUAP. / Population, resources and the environment. The critical challenges. UNFPA, New York, 1991.

B. POBLACIÓ I POBRESA

Població estimada que viu en la pobresa absoluta, 1989

Font: Population, resources and the environment. The critical challenges. UNFPA, New York, 1991.

Robert McNamara, ex-president del Banc Mundial, defineix la pobresa absoluta com «una condició de vida molt limitada per la malnutrició, l'analfabetisme, les malalties, els ambients miserables, l'alta mortalitat infantil i la baixa esperança de vida, així com el ser indigne d'alguna definició raonable de decència humana».

El creixement de la població és particularment significatiu en els països més pobres, on és més difícil accedir a la informació, l'educació, els serveis de salut maternal i infantil i la planificació familiar. De la població d'aquests països en vies de desenvolupament (PVD) el sector més desfavorit és el de les dones. El seu *status* social hauria de ser totalment augmentat com a assumpte d'equitat bàsica. A més a més, les dones presenten un potencial com a «administradores del medi ambient» molt important, a part de la seva participació vital òbvia en els programes de població.

Les perspectives per als més de mil milions de persones que viuen en la pobresa absoluta en aquests PVD no són molt prometedores. «Els més pobres dels pobres», que necessiten amb urgència els beneficis del desenvolupament, són sovint responsables d'una quantitat desproporcionada de la degradació del medi ambient, i presenten l'índex més alt de fertilitat. El 1975 aquesta població sumava un total de menys de 500 milions de persones, el 23% de la població del món en desenvolupament, però actualment el seu nombre ha crescut fins a 1.225 milions, xifra que encara equival al 23% de la població dels PVD.

La població dels països desenvolupats (PD) dels EUA, Europa i Àsia i el Pacífic també té una gran responsabilitat en la degradació del medi ambient a nivell global. La població d'aquests països, que creix un 0,8% o menys l'any, està lligada a una tecnologia excepcional i a una capacitat de consum per a explotar els recursos naturals i generar grans quantitats de deixalles. Aquests PD consumeixen una part desproporcionada dels recursos naturals de la Terra. Amb prop del 25% de la població de la Terra, els PD consumeixen el 75% de tota l'energia utilitzada, el 79% de tot el fuel comercial i el 85% de tots els productes de fusta. I més important, generen quasi 3/4 parts de totes les emissions de diòxid de carboni, una de les causes de l'escalfament del planeta.

C. POBLACIÓ PER EDAT/SEXE

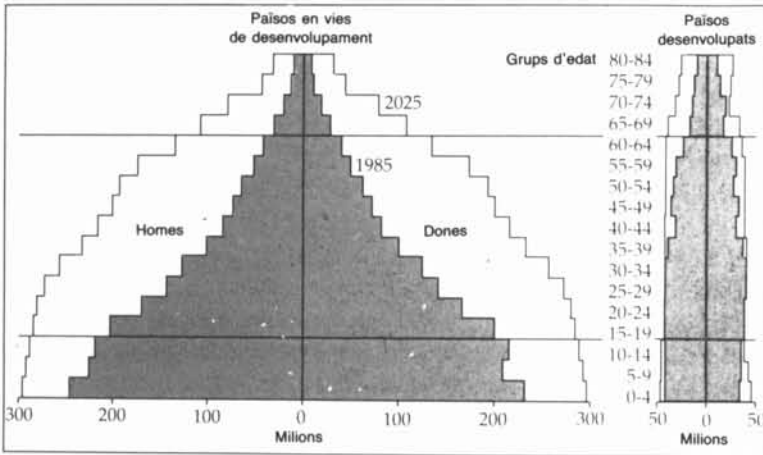
Evolució del creixement demogràfic, de la composició per edats i de les relacions de dependència econòmica. Variants mitjanes 1950-2025

Regió	1950	1970	1990	2000	2025
Població (en milions)					
Món	2.516	3.698	5.295	6.228	8.472
PD	832	1.049	1.211	1.278	1.403
PVD	1.684	2.648	4.084	4.950	7.069
Menors de 15 anys					
Món	879	1.386	1.710	1.934	2.085
PD	203	279	257	251	241
PVD	667	1.107	1.453	1.683	1.844
De 15 a 24 anys					
Món	460	667	1.014	1.071	1.347
PD	143	175	181	175	181
PVD	317	492	833	896	1.166
65 anys i més					
Món	128	199	318	424	828
PD	60	101	130	172	268
PVD	68	98	188	252	560

Regió	1950	1970	1990	2000	2025
Taxa de dependència econòmica en relació a la població total					
Menys de 15 anys i més de 64 anys					
Món	65,6	75,2	62,6	60,9	53,0
PD	54,8	56,8	50,4	51,3	57,5
PVD	71,6	83,7	66,7	63,6	52,2
Menys de 15 anys					
Món	57,2	65,7	52,6	50,0	38,1
PD	43,0	41,7	32,3	30,9	28,7
PVD	65,0	76,9	59,3	55,3	39,9
Més de 65 anys					
Món	8,4	9,5	10,1	11,0	14,9
PD	11,8	15,1	18,1	20,4	28,8
PVD	6,5	6,9	7,4	8,3	12,2

Font: *Le Courrier* No. 144. Mars-avril 1994.

Piràmides d'edat de la població 1985 i 2025

Font: Population, resources and the environment. The critical challenges. UNFPA, New York, 1991.

L'estructura d'edat juvenil, unida al ràpid increment de la població, provoca que una part important de la població actual sigui sostinguda econòmicament per la part de població que és econòmicament productiva. Als PVD hi ha 2,3 persones en edat de treballar per cada nen en edat escolar, mentre que als PD n'hi ha 4,1.

Un 36% de les persones que viuen als PVD tenen menys de 15 anys. La seva fertilitat com a adults provocarà una gran diferència en l'índex de creixement de la població del proper segle i, en conseqüència, influirà en el medi ambient mundial. Sovint, les adolescents que te-

nen fills acaben sent mares de famílies molt nombroses. Si les seves filles també es casen en edat encara adolescent, la història es repeteix i aquestes tornaran a tenir molts fills, i la distància entre generacions va disminuint. La projecció estimada de l'ONU sobre el creixement de la població recull que la fertilitat mundial s'estabilitzarà cap a l'any 2035. Un retard de 30 anys suposaria una quantitat de gent «extra» de 4.000 milions de persones.

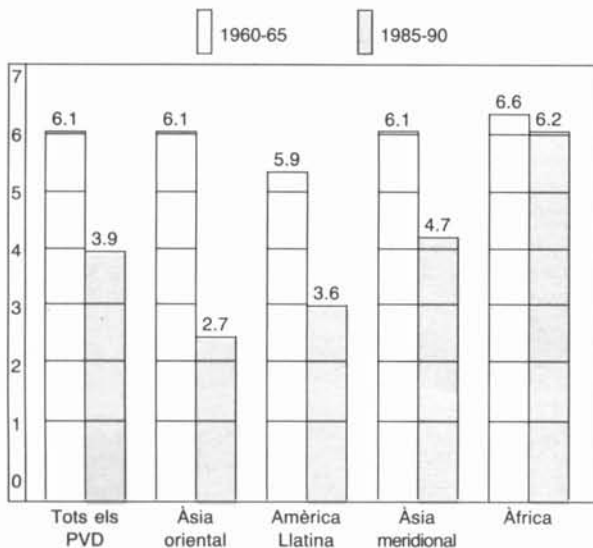
Un estudi del Fons de les Nacions Unides per a les Activitats en matèria de Població (FNUAP) ens mostra algunes de les preocupacions que existeix-

en sobre el creixement accelerat de la població als PVD. Degut a la joventut de la seva població, aquests països hauran de crear una gran quantitat de llocs de treball. Es creu que la població en edat activa als PVD creixerà dels 1.700 milions de persones actuals a més de 3.100 l'any 2025. Això significa que cada any caldrà crear 38 milions de nous llocs de treball, sense comptar els necessaris per acabar amb l'atur actual i amb les activitats de l'economia submergida -que suposen al voltant del 40% del mercat laboral a molts PVD. Tot plegat crearà grans pressions econòmiques, polítiques i socials i portarà a un increment de la pobresa, les migracions massives, revoltes socials i una major destrucció del medi ambient per l'aprofitament de forma descontrolada dels recursos naturals.

Una altra preocupació són les xifres creixents de gent gran tant als PVD com als països desenvolupats. L'esperança de vida es troba entre els 70 i els 76 anys als països industrialitzats, i entre els 60 i els 65 anys a molts PVD. Tot i que això suposa un èxit en termes de salut, té implicacions econòmiques i socials, no només per les relacions de dependència que es creen, sinó fins i tot pel futur de la unitat familiar. L'increment de població molt jove i de població que ja ha deixat de ser productiva plantejarà problemes als governs dels PVD menys capaços de finançar aquests sectors socials.

D. POBLACIÓ I FECUNDIDAT

Tendències de la fecunditat en els PVD. Per regions

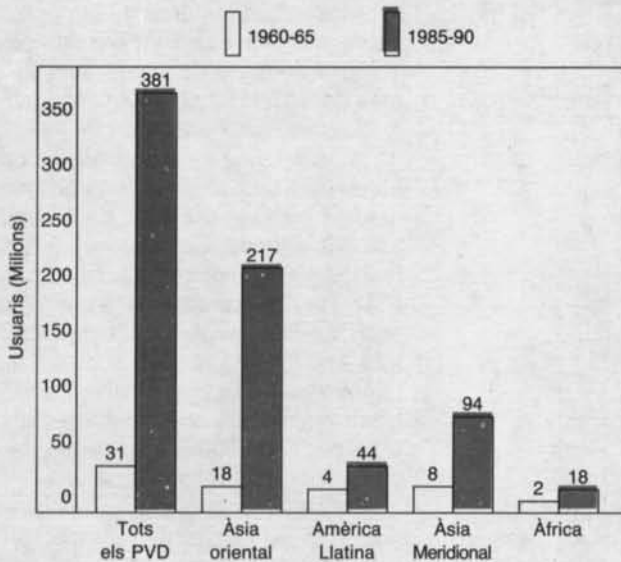
Font: Estado de la Población Mundial 1991, FNUAP.

Només un ús voluntari generalitzat i ampliat dels mitjans moderns de planificació familiar permetrà aconseguir reduccions permanents en la fecunditat. Per tant, l'extensió dels serveis de planificació familiar s'ha convertit en un objectiu prioritari dels programes internacionals de desenvolupament.

La taxa total de fecunditat (concepte que mesura la mitjana de fills nascuts per dona) es situa a inicis dels anys noranta al voltant del 3,9 en els PVD, on quasi el 51% de les parelles utilitzen habitualment algun mitjà anticonceptiu.

L'ONU té la hipòtesi que si s'augmenta l'ús regular dels anticonceptius fins al 59% als PVD, la fecunditat total es reduirà a 3,3 fills nascuts per dona l'any 2000.

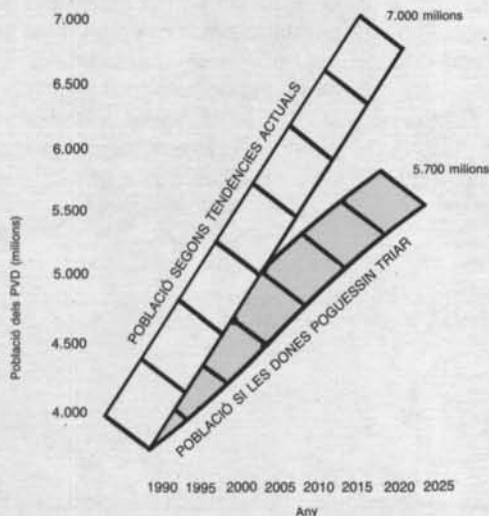
Tendència en el nombre d'usuaris d'anticonceptius. Per regions

Font: Estado de la Población Mundial 1991, FNUAP

Si les dones poguessin triar

Creixement de la població dels PVD, 1990-2025

El 1990, un total estimat de 381 milions de parelles dels PVD utilitzaven algun mètode de planificació familiar. Segons el FNUAP, aquesta xifra haurà d'incrementar-se al menys fins els 567 milions abans de l'any 2000. Per aconseguir aquest objectiu serà necessari posar serveis moderns de planificació familiar a disposició d'uns 1.500 milions de persones dels PVD durant els propers anys; en conjunt, més de 2.000 milions de persones començaran a planificar les seves famílies per primera vegada o canviaran de mètode durant aquest període.

Els mètodes anticonceptius més utilitzats són els següents: esterilització (171 milions de persones, de les quals 141 milions són dones: 45%), el DIU (93 milions: 24%) i la píndola (46 milions: 12%). També són populars els preservatius (23 milions: 6%) i els injectables. És probable que aquests dos últims mètodes siguin utilitzats per un major nombre de parelles en els propers anys (sobretot pel tema de la SIDA i altres malalties de transmissió sexual). Finalment, al voltant d'un 10% del total d'usuaris d'anticonceptius dels PVD utilitzen 'altres' mètodes, entre els quals figuren els de barrera, com els diafragmes i els espermicides, l'abstinència periòdica i la retirada de l'home.

El gràfic ens mostra dues projeccions de creixement de la població del món en vies de desenvolupament. La primera representa la projecció efectuada per les Nacions Unides segons una «variant mitjana», i la segona indica una projecció alternativa en cas que les dones dels PVD poguessin triar el nombre de fills desitjats. Aquesta segona projecció està basada en l'Enquesta Mundial de Fecunditat, segons la qual les dones tindrien una mitjana d' 1,41 fills menys si poguessin decidir la mida de la seva família. La diferència entre les dues projeccions suposa 1.300 milions d'habitants addicionals en un període de 35 anys.

Font: Ken Hill, John Hopkins University, School of Hygiene and Public Health, basat en els models de projeccions demogràfiques de les Nacions Unides i el Banc Mundial

Campanya del FNUAP (1991) Objectiu: els homes

La prestació de serveis anticonceptius i d'esterilització als homes és més barata i senzilla que la de les dones. Els efectes secundaris són menors i virtualment no es necessita cap control mèdic. Això permet reduir els costos i evitar les visites continuades al metge per part de les dones. Els homes han d'assumir la seva pròpia responsabilitat juntament amb les dones en la utilització dels mitjans anticonceptius.

El 1990, en els PVD, els mitjans anticonceptius masculins més eficaços (preservatiu i vasectomia) només representaven el 15% del total d'anticonceptius utilitzats.

- 141 milions de dones dels PVD s'han sotmès a l'esterilització després de completar la seva família, però només 30 milions d'homes s'han fet la vasectomia, encara que aquest és un procediment molt més senzill.

- 23 milions d'homes utilitzen preservatius, en comparació amb 93 milions de dones que utilitzen el DIU i 46 milions de dones que prenen la píndola.

L'ignorància és ... un altre fill

La manca d'informació sobre el funcionament del propi cos, especialment entre els homes, juntament amb les imatges de virilitat, poden conduir al rebuig de l'anticoncepció masculina així com a temors sense fonament que l'esterilització, després d'haver completat la família, pot afectar negativament l'activitat sexual.

- Per a promoure l'acceptació dels homes de la seva pròpia responsabilitat en l'anticoncepció, és vital arribar als adolescents.

- Egipte, Ghana, Brasil i Cuba són alguns dels països que estan aplicant programes destinats als adolescents i als homes.

- A Corea del Sud el nombre d'homes que han pres la responsabilitat d'utilitzar mitjans anticonceptius ha augmentat des d'una proporció d'un home per cada cinc dones a un per cada dos.

Font: Estado de la Población Mundial 1991, FNUAP

E. DOS INDICADORS DE SALUT

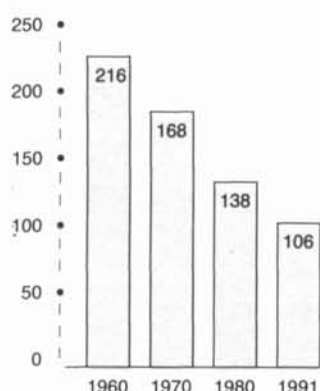
	Esperança de vida		Mortalitat infantil (Morts per 1.000 nascuts vius)	
	1950-55	1990-95	1960-65	1990-95
Món	49,9	65	117	62
Àfrica	37,5	53	157	95
Àsia	41,2	65	133	62
Amèrica Llatina	52,3	68	101	47
Amèrica del Nord	64,4	76	43	8
Europa	65,3	75	37	10
Ex-URSS	61,7	70	32	21
Oceania	61,0	73	35	22

Font: FNUAP

Reducció a la meitat de la mortalitat infantil des de 1960

Menys morts

Món en vies de desenvolupament: morts de menors de 5 anys per cada 1.000 nascuts

Les taxes de mortalitat dels menors de cinc anys s'han reduït a la meitat en els darrers 30 anys. Malgrat el creixement absolut de la població, també ha disminuït el nombre absolut de morts infantils, que s'estimen actualment en 13 milions anuals, o unes 35.000 diàries, davant dels 15 milions anuals, o més de 40.000 diàries, de principis dels anys vuitanta.

Al voltant de dos terços d'aquestes morts es produeixen en tan sols deu països. Les dimensions de la seva població no són l'únic factor determinant. A la Xina i l'Índia es registren aproximadament el mateix nombre de naixements, però a l'Índia en moren tres vegades més. El nivell econòmic tampoc és necessàriament decisiu.

Dos terços en 10 països

Morts anuals de menors de 5 anys

Índia	3.224.000
Xina	1.071.000*
Nigèria	1.012.000
Pakistan	695.000
Bangladesh	583.000
Indonèsia	572.000
Etiòpia	542.000
Zaire	353.000
Brasil	247.000
Tanzània	231.000

Total 8.530.000

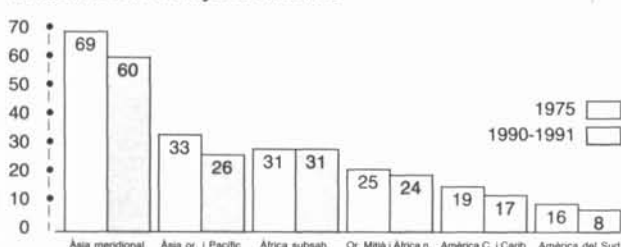
(62% del total mundial)

Font: El progreso de las naciones, UNICEF, 1993.

F. INDICADORS SOCIALS

Descens de la desnutrició

% menors de 5 anys desnodrits

Encara que les taxes de desnutrició han disminuït a la major part de les regions, un de cada tres nens presenta un desenvolupament insuficient. El problema nutricional més greu no es registra a l'Àfrica, sinó a l'Àsia meridional, amb una proporció dos cops més alta de nens desnodrits. Però l'Àfrica subsahariana es l'única regió on la desnutrició no s'ha reduït significativament en els darrers 15 anys.

Font: El progreso de las naciones, UNICEF, 1993.

Un 80% dels nens desnodrits del Món viuen únicament en deu països. Del total estimat de 190 milions de nens amb deficiències de pes, 120 milions, al voltant del 60%, viuen en quatre del països més poblats de l'Àsia: la Xina, l'Índia, el Pakistan i Bangladesh. Només l'Índia compta amb més de 70 milions de nens i nenes desnodrits, dues vegades i mitja més que tota l'Àfrica subsahariana.

La concentració de la desnutrició a l'Àsia no està associada només a les xifres de població. També és molt més alta la proporció de nens desnodrits. A l'Índia i Bangladesh més d'un 60% dels nens de poca edat no abasten el pes suficient; dos cops més que la mitjana de l'Àfrica subsahariana. L'anèmia i el baix pes dels recent nascuts són dos problemes nutricionals que també es donen amb més freqüència a l'Àsia meridional.

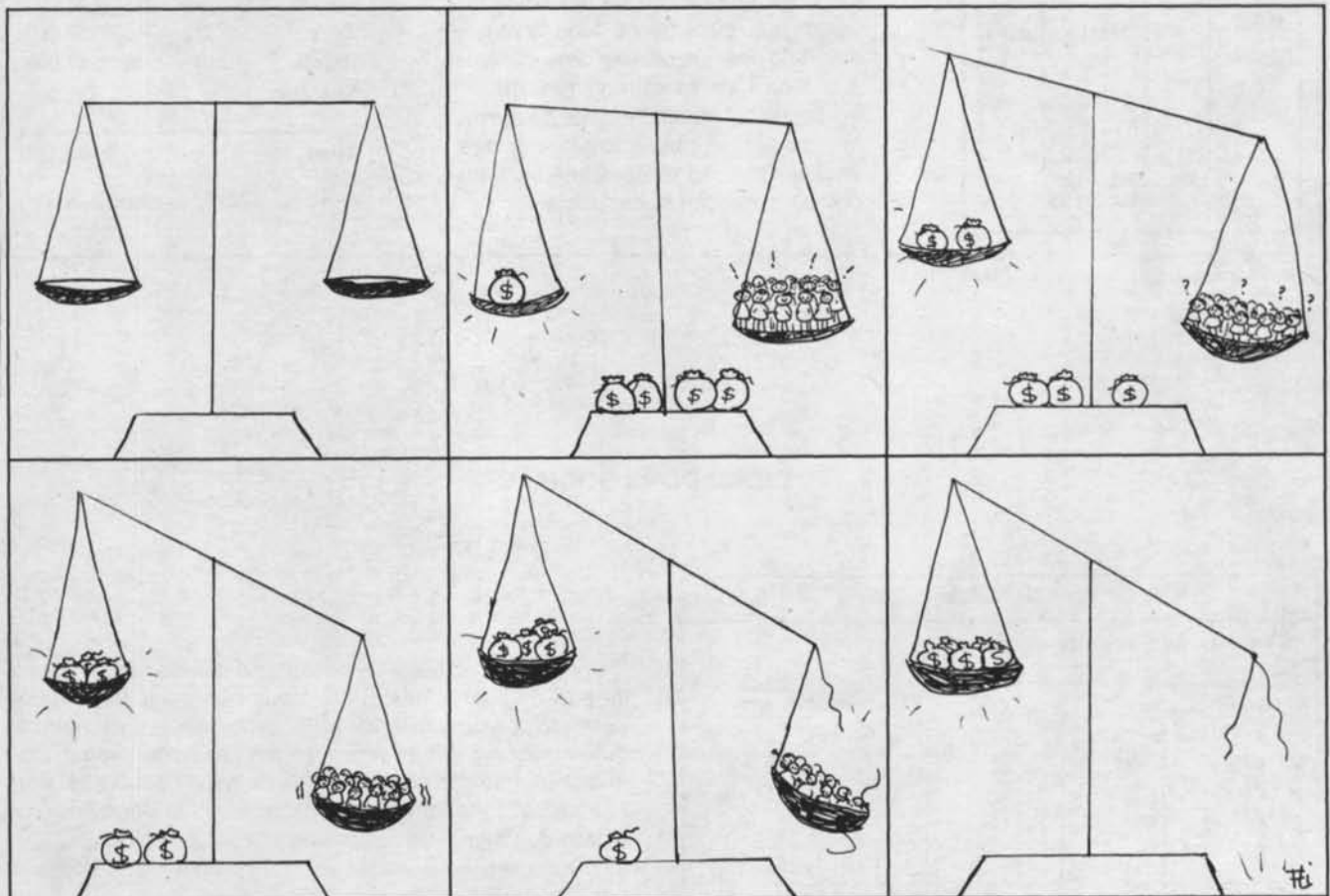
Un 80 % dels nens desnodrits del Món viuen en aquests deu països.

Nombre de menors de 5 anys desnodrits (milions)

Índia	72
Xina	24
Bangladesh	13
Pakistan	9
Indonèsia	9
Nigèria	8
Vietnam	4
Iran	4
Etiòpia	4
Filipines	3
Total	150

Font: El progreso de las naciones, UNICEF, 1993.

TIRA, TIRA!

DCIDOB 47.

La població i el desenvolupament.

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

Selecció de Documents de la Base de Dades CIDOB

POPULATION ACTION INTERNATIONAL. GLOBAL POPULATION ASSISTANCE : A REPORT CARD ON THE MAJOR DONOR COUNTRIES / Shauti R. Conly ; J. Joseph Speidell. Washington, 1993: pp: 1-52

ESTADO DE LA POBLACIÓN MUNDIAL 1993. FNUAP / New York, 1993. pp: 1-54

THE AGENDA OF POPULATION STUDIES. A COMMENTARY AND COMPLAINT / The Population Council; Geoffrey Mcnicoll. Population and Development Review, núm. 3, September, 1992. New York, 1992. pp: 399-420

INFORME SOBRE EL DESARROLLO HUMANO 1993/ PNUD. Madrid, 1993. pp: 1-249

POPULATION, RESOURCES AND ENVIRONMENT, THE CRITICAL CHALLENGES / UNFPA. New York, 1991. pp: 1-154

MIGRACIÓN MUNDIAL, MUJERES EN MARCHA, LAS ABUELAS Y LA FECUNDIDAD / FNUAP. Populi, núm. 7, julio-agosto, 1993. New York, 1993. pp: 1-16

IMMIGRATION AND THE INTERNATIONAL DIVISION OF LABOUR. Development, núm. 1, 1993. Italia, 1993. pp: 6-30

LA CRISE URBAINE / ACP/CE. Le Courrier, núm. 131, janvier-février, 1992. Paris, 1992. pp: 49-77

EL DESAFIO DEMOGRÁFICO / UNESCO. El Correo de la UNESCO, enero, 1992. Paris, 1992. pp: 14-44

L'EXPLOSION URBAINE DANS LE TIERS MONDE / OCDE; Nicole Massignon. L'Observateur de l'OCDE, núm. 182, juin-juillet, 1993. Paris, 1993. pp: 18-22

POPULATION GROWTH AND GLOBAL WARMING / The Population Council; John Bongaarts. Population and Development Review, núm. 2, 1992. New York, 1992. pp: 299-320

DESIGUALDAD ENTRE LOS SEXOS, POBREZA Y TRAMPA DEMOGRÁFICA / FNUAP; Jordi L. Jacobson. Populi, núm. 4, 1992; New York, 1992. pp: 1-34

ANTICONCEPTIVOS : LA REVOLUCIÓN INCONCLUSA DE LA MUJER, LA POBLACIÓN Y EL PLANETA : INTERESES EN PUGNA / FNUAP; Mahmoud F. Fathalla. Populi, núm. 9, 1993. New York, 1993. pp: 8-11

EFFECTS OF PRODUCTION ON POPULATION / The Population Council; Jean Batiste. Population and Development Review, núm. 2, June, 1993. New York, 1993. pp: 349-364

30 AÑOS DE INVESTIGACIÓN PARA EL DESARROLLO SOCIAL / UNRISD. Suiza, 1993. pp: 1-48

FOOD SECURITY, POPULATION, AND ENVIRONMENT / The Population Council; Paul P. Ehrlich ; Anne H. Ehrlich ; Gretchen C. Daily. Population and Development Review, núm. 1, March, 1993. New York. pp: 1-32

THE DAKAR DECLARATION ON POPULATION / The Population Council. Population and Development Review, núm. 1, March, 1993. New York 1993. pp: 209-215

WOMEN'S VOICES'94: THE ARAB POPULATION CONFERENCE / The Population Council. Population and Development Review, núm. 3, September, 1993. New York 1993. pp: 637-640

EL PROGRESO DE LAS NACIONES: LAS NACIONES DEL MUNDO CLASIFICADAS SEGÚN SUS LOGROS EN SALUD, NUTRICIÓN, EDUCACIÓN, PLANIFICACIÓN FAMILIAR, Y EN EL PROGRESO DE LAS MUJERES / ONU/UNICEF. Nueva York, 1993. pp: 3-52

NOTES SOBRE ASSOCIACIONISME I MOVIMENTS URBANS. Barcelona, 1993. pp: 9-63

POBLACIÓN MUNDIAL / Centre Unesco de Catalunya. Cuadernos de Educación Ambiental, núm. 3, noviembre, 1993. Barcelona, 1993. pp: 1-8

PEOPLE'S PARTICIPATION THROUGH EDUCATION, TRAINING AND ORGANIZATION SID / Qazi Kholiguzzaman Ahmad. Development, núm. 4, 1993. Italia, 1993. pp: 58-60

PUBLICACIONS D'INTERÈS:

THE WORLD BANK ATLAS 1994. / The World Bank Washington, 1994.

INFORME SOBRE EL DESARROLLO MUNDIAL 1993; INDICADORES DEL DESARROLLO MUNDIAL. / Banco Mundial Washington, 1993.

ESTADO MUNDIAL DE LA INFANCIA 1994. UNICEF. Barcelona, 1994.

GUIA DEL MUNDO 1993/94. IEPALA / INSTITUTO DEL TERCER MUNDO. Uruguay, 1992.

EL ESTADO DEL MUNDO 1994 / Anuario Económico y Geopolítico Mundial Ediciones AKAL. Madrid, 1994.

Nom i cognoms _____
 Adreça _____
 Població _____ D.P. _____ Telèfon _____
 Data de naixement _____ Professió _____
 D.N.I. n° _____

Banc o Caixa _____
 Adreça _____
 Població _____
 Nom del(dels) titular(s) _____

SUBSCRIU-TE ALS SERVEIS DE LA FUNDACIÓ CIDOB.

- Rebràs informació puntual de totes les activitats de la Fundació
- Tindràs lliure accés a la biblioteca, descompte als cursos i activitats i rebràs les publicacions adients a la subscripció que trïis.

Publicacions

- Quota 2.500 ptes. any. Dossier Cidob (dCIDOB)
- Quota 5.000 ptes. any. Rev. Afers Intern. + dCIDOB
- Quota 10.000 ptes. any. Anuari Intern. + Rev. Afers. Intern. + dCIDOB.

(signatura)

Sistema de pagament:

Domiciliació del rebut anual a entitat bancària o de crèdit.
 Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data _____ Signatura: _____

Senyor Director:

Prego a vostè que prengui nota de carregar al meu compte/a la meva llibreta obert/a en aquesta entitat, els rebuts que hi presentarà CIDOB.

Atentament

Signat per _____
 Adreça del titular _____
 N° compte/llibreta _____